

"Kao olovka u ruci Boga koja piše ljubavno pismo svijetu." Život i misijsko djelovanje Majke Terezije

Markutović, Melani

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Catholic Faculty of Theology in Đakovo / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:120:526013>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-10**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Catholic Faculty of Theology](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

**„Kao olovka u ruci Boga koja piše ljubavno pismo svijetu“
Život i misijsko djelovanje sv. Majke Terezije
(Diplomski seminar)**

Mentor:

Izv. prof. dr. sc. Davor Vuković

Student:

Melani Markutović

Đakovo, 2021.

SADRŽAJ

Sažetak.....	3
Summary.....	4
UVOD.....	5
1. ŽIVOT I DJETINJSTVO AGNESE GONXHE BOJAXHIU	6
1.1. Obitelj Bojaxhiu.....	6
1.2. Djetinjstvo i mladost.....	7
1.3. Redovništvo	8
1.4. Posljednji dan.....	10
1.5. Beatifikacija i kanonizacija Majke Terezije	11
2. MISIJSKO DJELOVANJE MAJKE TEREZIJE.....	13
2.1. Pojam misije	13
2.2. Indijsko društvo	14
2.3. Hinduizam i kaste	15
2.4. Problem gladi i bolesti	16
2.5. Djelovanje u Indiji	17
2.6. Osnivanje Družbe Misionarski ljubavi	18
2.6.1. Priprava djevojaka za kandidaturu	21
2.6.2. Glavna načela odgoja novih članica.....	22
2.6.3. Širenje Misionarki ljubavi.....	23
2.6.4. Braća Misionari ljubavi.....	24
3. TEMELJNI NAGLASCI MAJKE TEREZIJE	26
3.1. Siromasi su veliki ljudi	26
3.2. Isus je moje Sve u Svemu	29
3.3. Sve počinje molitvom	34
ZAKLJUČAK.....	38
BIBLIOGRAFIJA	39

Sažetak

Tema našega rada je sv. Majka Terezija i njezino životno djelo. U prvome poglavlju rada upoznajemo se поблиže s Agnesom Gonxhom Bojaxhiju kasnije poznatom kao Majka Terezija. Najprije ćemo nešto reći o njezinoj mladosti i putu do redovništva. Potom o teškoćama s kojim se susretala u svome redovničkom pozivu i posljednjim danima njezina života. Spomenut ćemo i put od beatifikacije do kanonizacije Majke Terezije.

Drugi dio rada odnosi se na misijsko djelovanje sv. Majke Terezije. Najprije ćemo se dotaknuti pojma misije u krilu Katoličke Crkve i povezati ga sa sv. Majkom Terezijom. Analizirat ćemo koji su razlozi siromaštva i gladi na područje Indije u kojoj je sv. Majka Terezija djelovala. Rad ćemo nastaviti sa životnim djelom sv. Majke Terezije i Družbom Misionarki ljubavi koju je osnovala. Potom ćemo поблиže opisati što je potrebno za ulazak u red Misionarki ljubavi te kako se red proširio izvan granica Indije.

Naposljetku ćemo nešto reći o temeljnim naglascima u životu sv. Majke Terezije. Budući da se njezin red Misionarki ljubavi bazira na pomoći i ljubavi prema siromasima, siromasi su nezaobilazna tema u životu sv. Majke Terezije. Uz siromahe, kamen temeljac u životu Majke Terezije i tema u nastavku rada je Isus Krist i ljubav koju je Majka Terezija osjećala prema Kristu. Na kraju ćemo progovoriti o važnosti molitve, ali i kušnje u duhovnom životu sv. Majke Terezije.

Ključne riječi; Majka Terezija, Misionarke ljubavi, siromasi, Isus Krist, ljubav, molitva, duhovnost.

Summary

“Like a pencil in the hand of God which writes a love letter to the world.” The life and missionary impact of St. Mother Theresa

The theme of this thesis is St. Mother Teresa and her life's work. In the first chapter of the paper we get to know Agnes Gonxha Bojaxhi, later known as Mother Teresa. We will first say something about her youth and path to monasticism, such as the difficulties she encountered in her religious vocation and the last days of her life. We will also mention the path from beatification to the canonization of Mother Teresa.

The second part of the paper refers to the missionary effort of St. Mother Teresa. We will first cover the idea of missions in the fold of the Catholic Church and connect it with St. Mother Teresa. We will analyse the causes of poverty and hunger in the area of India where St. Mother Teresa acted. We will continue the thesis with the life's work of St. Mother Teresa: the Society of Missionaries of Charity which she founded. By this we will describe in more detail what it takes to enter the Order of the Missionaries of Charity and how the order has spread beyond the borders of India.

Finally, we will say something about the fundamental emphases in the life of St. Mother Teresa. Since her Missionaries of Charity are based on helping and loving the poor, the poor are an unavoidable theme in the life of St. Mother Teresa. Along with the poor, the cornerstone in the life of Mother Teresa and the theme in the continuation of the work is Jesus Christ and the love that Mother Teresa felt for Christ. Lastly, we will talk about the importance of prayer, but also temptation in the spiritual life of St. Mother Teresa.

Keywords; Mother Teresa, Missionaries of Charity, the poor, Jesus Christ, love, prayer, spirituality.

UVOD

Cilj ovoga rada je pobliže upoznati život sv. Majke Terezije, kako kroz njezino djetinjstvo, mladost i obitelj, tako i kroz njezino redovništvo. Promatrajući siromašne, osamljene i gladne, sestra Terezija osluhнула je Božji poziv za služenje Kristu kroz najsiromašnije od siromaha. Božja providnost u koju se u svim životnim trenucima uzdala, pomogla je Majci Tereziji u izgradnji plemenitijeg i boljeg svijeta, što ovdje želimo naglasiti.

Prvi dio rada uvesti će nas u život Majke Terezije, u temelje vjere koje je primila u svojoj obitelji. Spomenut ćemo koju su važnost imali izvještaji hrvatskih misionara iz Calcutte koje je Agnesa čitala u svojoj župnoj zajednici. Odlučivši postati redovnicom Agnesa ulazi u Družbu sestara Blažene Djevice Marije od Loreta. Svoj redovnički život sestra Terezija provodi u školovanju djece u Calcutti. Progovorit ćemo o bolesti i patnjama s kojima se Majka Terezija susrela u posljednjim danima života. Veličina Majke Terezije vidi se i u činjenici što je najprije proglašena blaženom, a po tome i sveticom Katoličke Crkve.

U drugom dijelu rada bit će riječi o Majci Tereziji kao Misionarki ljubavi te o tragičnim situacijama i društvenim okolnostima koje su Indiju dovele do velikog postotka siromašnih, bolesnih i odbačenih. Ti će nam uvidi pomoći razumjeti što je potaknulo Maku Tereziju da upravo Indija bude mjesto začetka njezinog misijskog pothvata. Spomenut ćemo koje je prepreke Majka Terezija morala proći kako bi osnovala svoju redovničku zajednicu. Potom ćemo predstaviti kako se pripremaju kandidatice za ulazak u Družbu Misionarki ljubavi i koja su glavna načela odgoja novih članica. Potreba za pomoć oko siromaha izrodila je da Majka Terezija osnuje i muški ogranak svoje zajednice pod nazivom Braća Misionari ljubavi.

Posljednji dio rada posvećen je najvažnijim elementima u životu Majke Terezije. Započet ćemo poglavlje sa siromasima koje je Majka Terezija kroz čitav svoj život ljubila. Zatim ćemo ukazati na važnost osobe Isusa Krista čije je lice Majka Terezija prepoznavala u svakom nemoćniku kojem su ona i njezine sestre pomogle. Ljubav i milosrđe koje je primila od Isusa Krista, Majka Terezija je nastojala prenijeti na svoju okolinu i svoje siromahe. Kako su kod svakoga sveca duhovna izgradnja i molitva sastavni dijelovi njihovog života, ukazat ćemo na značenje molitve u životu Majke Terezije.

1. ŽIVOT I DJETINJSTVO AGNESE GONXHE BOJAXHIU

Na samome početku rada upoznat ćemo Majku Tereziju, počevši od njezine obitelji Bojaxhiju u kojoj je rođena kao Agnesa Gonxha. U ovome poglavlju donijet ćemo pregled njezinog života, opis njezinog djetinjstva i mladosti, kakvu je ulogu imala njezina obitelj u izboru njezinog životnog zvanja te kako se javila želja da postane misionarkom i da djeluje u ime Krista među siromasima. Na kraju ovoga poglavlja kratko ćemo se osvrnuti na posljednje dane njezinog života, kušnje kroz koje je prolazila te ćemo progovoriti o beatifikaciji i kanonizaciji naše svete.

1.1. Obitelj Bojaxhiu

Anjezë Gonxha Bojaxhiu (Agnesa Gonđa Bojadžiju) rođena je 26. kolovoza 1910., u Skopju u albanskoj imućnoj obitelji. Bila je najmlađe dijete u obitelji, uz najstariju sestru Age te brata Lazara.¹ Albanska obitelj Bojaxhiu (Bojadžiju) živjela je u Skopju, u Makedoniji.² Kolë (Nikola) Bojaxhiu otac Age, Lazara, Agnese bio je poznati trgovac koji je iz poslovnih razloga često putovao Europom. Isticao se po svojoj plemenitosti i pomoći siromašnima te privrženosti Katoličkoj Crkvi. Nikola umire 1919. godine, što je za obitelj bio veliki gubitak. Nakon očeve smrti majka Drana preuzima brigu oko posla, kuće i odgoja djece. Drana Bojaxiju bila je iz imućne obitelji rodom iz Đakovice.³ Agnesa je od djetinjstva pokazivala veliku sličnost svojoj majci. Blaga, umiljata, plemenita i osjećajna za siromahe. Drana je svoju djecu više odgajala primjerom nego li riječima, tako su mnogi siromasi u Skopju i okolice često dolazili na vrata obitelji Bojaxhiju i tražili utočište. U obitelji i nakon očeve smrti vladao je pravi kršćanski duh, duh ljubavi, poštivanja, razumijevanja i uzajamne privrženosti. Sama Majka Terezija je priznala: „Bili smo sretna obitelj“.⁴ Njihova majka naročito je svojoj djeci prenijela ljubav prema Majci Božjoj posebno naglašavajući pobožnost prema Majci Božjoj Letničkoj, koju su štovali katolički vjernici toga područja. Po običaju svake godine odlazili bi u Letnicu na hodočašće. Glavna misao Drane i cijele njezine obitelji bila je da ono što čini za bližnjega

¹ Usp. C. GRAY, *Ljudi koji su pomogli svijet. Majka Tereza*, Zagreb, 1993., 5-6.

² Usp. J. GUSIĆ, *Majke odbačenih. Djelovanje Majke Terezije iz Kalkute i njezine družbe Misionarki ljubavi*, Zagreb, 1976., 18.

³ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, Zagreb, 1982., 14-17.

⁴ J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 18.

zapravo Bogu čini, što će se kasnije vidjeti i u samim djelima naše svetice. Svoju djecu odgajala je riječima „Kad činite dobro, učinite kao da bacate kamen u duboko more!“⁵

Na području Skopja u to vrijeme su djelovali Isusovci pod vodstvom oca Franje Jambrekovića. Oni su imali veliki utjecaj na katoličku mladež ovoga podneblja, pa tako i na samu obitelj Bojaxhiu. Na temeljima koje je izgradila u svojoj obitelji, Agnesa je pod duhovnim vodstvom napose oca Jambrekovića prekoračila granice osrednjosti i uputila se putem prave kršćanske savršenosti.⁶ Najprije je obiteljsku kuću napustio Lazar koji se 1924. godine seli u Tiranu gdje mu se nakon osam godina pridružuje najprije sestra Aga, a onda i njihova majka Drana.⁷

1.2. Djetinjstvo i mladost

Agnesa Bojaxhiu rođena je u Skopju 26. kolovoza 1910. godine, u dijelu Makedonije koji je pripadao Osmanskom carstvu sve do kraja Drugog svjetskog rata kada se pripojila teritoriju Jugoslavije. Za vrijeme trajanja prvog Balkanskog rata u kojemu je Makedonija nakon dugog niza godina istrgnuta iz turske vlasti.⁸

Još kao dijete Agnesa je pokazivala sklonost prema pisanju pjesama i poeziji. Agnesa je najprije pohađala školu koju je vodila Crkva, a po tome državnu gimnaziju u Skopju. Imala je veliki krug prijateljica s kojima je imala jako otvoren odnos bez obzira na njihovu vjeru, jezik ili narodnost. U obitelji ju je često majka Drana koristila kao primjer poslušnosti svojim dvoma druge djece. Agnesina majka sama je posvjedočila kako je predosjećala da joj najmlađa kći teži prema redovničkome pozivu. Nakon što u župu u Skopje dolazi otac Franjo Jambreković koji je organizirao duhovni i kulturno-zabavni život katoličke omladine u Skopju, osnovao je 1924. godine Marijinu kongregaciju kojoj se Agnesa pridružuje i u kojoj aktivno djeluje. Uz svo pastoralno djelovanje na području svoje župe, Jambreković se jako zanimao za misije te je često donosio vjerski tisak na tu temu. Najčešće je to bio časopis „Katoličke misije“ vezan uz hrvatske i slovenske misionare koji su djelovali u okolini Calcutte. Upravo su ove vijesti koje je otac često donosio svojim mladima imale utjecaj na mladu Agnesu. One su joj pomogle u razvijanju njezina poziva.⁹

⁵ J. GUSIĆ, *Majke odbačenih* 19.

⁶ Usp. *Isto*, 26.

⁷ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, 22-23.

⁸ Usp. R. SERROU, *Mutter Teresa – Eine Bildbiographie*, Herder Freiburg, Basel – Wien, 1980., 20.

⁹ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, 23-24.

1.3. Redovništvo

Majka Terezija nikada nije skrivala kako u razdoblju od dvanaeste do osamnaeste godine uopće nije razmišljala da bi mogla postati redovnica. Tek u osamnaestoj godini odlučila je napustiti svoj uobičajeni život i krenuti putem svoga poziva.¹⁰ Već kao osamnaestogodišnja djevojka željela je postati misionarka koja će djelovati u Indiji. Kako bi došla do svoga cilja najprije je trebala postati redovnica. Od jugoslavenskih svećenika koji su u to vrijeme djelovali u Bengaliji, u Indiji, Agnesa je dobila informaciju kako Irski red sestara od Loreta „Družba sestara Blažene Djevice Marije od Loreta“ spada u redovnice koje služe na području Indije. Iz toga razloga Agnesa je donijela odluku kako će ih zamoliti da se pridruži njihovom redu. No, kako bi došla do toga cilja morala je preći mnoge prepreke. Najprije je morala iz svog rodnog Skopja otići u Zagreb kako bi dospjela do Pariza, gdje je morala obaviti razgovor s nadstojnicom samostana. Nakon razgovora u Parizu 1928. godine, Agnesa zajedno s Betikom Kajnič odlazi u Dublin kako bi započela pripreme za redovništvo – svoj novicijat, te naučila engleski jezik. Godine 1928. godine, 1. prosinca Agnesa i Betika krenule su brodom u Indiju. Zanimljivo je da na svoje odredište u Calcuttu dolaze 6. siječnja 1929. godine na dan kada Katolička crkva slavi dolazak Mudraca u Betlehem.¹¹

Četiri tjedna nakon što je Agnesa stigla u Calcuttu 23. svibnja 1929. godine postaje novakinja i mijenja svoje ime u Terezija. Terezija je bilo ime francuske karmelićanke koja ju je naučila da je moguće služiti Bogu vršeći one najjednostavnije poslove na najbolji mogući način, radosno i dobre volje. Sestra Terezija bila je vođena ovim jednostavnim mislima u svom životu te im je pridavala veliku važnost. Položila je 24. svibnja 1931. godine svoje prve privremene zavjete siromaštva, čistoće i poslušnosti. Već na početku svojih priprema poslana je u Darjeeling, grad u podnožju Himalaja gdje je imala zadaću poučavati u Loretskoj samostanskoj školi. U to vrijeme pomagala je u obližnjoj bolnici. Već tu doživljava svoj prvi susret s patnjama i siromaštvom Indije. Sestra Terezija dala je svoje vječne zavjete 14. svibnja 1937. godine i postala je poglavarica škole Svete Marije u Calcutti.¹²

U međuvremenu je sestra Terezija prihvatila vodstvo biskupijske družbe indijskih sestara „Kćeri svete Ane“, koje su se isticale obučene u plavi *sari* što je označavalo prosto pučko odijelo. Neke od djevojaka kojima je sestra Terezija predavala vodile su brigu o siromasima u bolnicama i sirotinjskim četvrtima Calcutte, te su se povjerile svojoj učiteljici

¹⁰ Usp. R. SERROU, *Mutter Teresa – Eine Bildbiographie*, 16.

¹¹ Usp. C. GRAY, *Majka Tereza: redovnica koja je svojim "poslanstvom ljubavi" pomogla milijunima siromašnih i bolesnih*, Zagreb, 1993., 8-9.

¹² Usp. *Isto*, 10-11.

kako žele postati redovnice i brinuti za one najsiromašnije. Svi ovi događaji doprinijeli su kasnijoj odluci sestre Terezije da napusti svoj red sestara od Loreta.¹³

Nova prekretnica u duhovnom životu sestre Terezije dogodila se 10. rujna 1946. godine kada je putovala na duhovne vježbe prema Darjeelingu. Tada je čula Božji glas koji je poziva na kako je sama govorila „njezino drugo zvanje“. Riječi koje je jasno i razgovjetno čula i koje su je duboko potresle u srcu bile su Isusove pretposljednje riječi s križa „Žedan sam“. ¹⁴ Ono na što ju je Bog u tom trenutku pozvao bilo je da mora izaći iz samostana sestara od Loreta kako bi pomogla siromasima živeći s njima. Ovaj poseban dan, 10. rujna, i danas se u Družbi misionarski slavi kao „Dan nadahnuća“. U to vrijeme u Calcutti na službi je bio nadbiskup mons. Ferdinand Perier, do kojega su došle glasine o mladoj sestri koja ima „čudne ideje“. U želji da pobliže istraži glasine pa i same ideje susreo se sa sestrom Terezijom koju je pažljivo poslušao, no i odbio. U to je vrijeme ona prihvatila odbijanje nadbiskupa Periera i vratila se svojem redovničkom redu i obvezama koje je imala kao učiteljica.¹⁵

Želja za novim načinom služenju siromasima i Kristu i dalje je rasla u sestri Tereziji, kao i zanimanje nadbiskupa Periera za njezino djelovanje. Nadbiskup Perier posavjetovavši se s ocem Julianom Henryem odlučio je dati priliku sestri da se iskaže u njezini namjerama. No, to je tek bio početak mnogih prepreka u osnivanju reda. Veliki problem bio je uvjeriti Rim da dopusti osnivanje novoga ženskog redovničkoga reda kojih je već ionako bilo mnogo. Kako bi dobila dozvolu od Svete Stolice za osnivanje novoga reda, ustanove ili družbe bilo je potrebno da mjesni biskup obrazloži razloge za osnivanje, te to sve potkrijepi činjenicama. Nadbiskup Perier najprije nije želio slati molbu u Rim jer je smatrao kako se sestra Terezija može pridružiti družbi „Kćeri svete Ane“ koje su vodile brigu o siromasima u Calcutti. Zbog političkih i crkvenih razloga toga vremena smatralo se da sestra Terezija ne ispunjava potrebne uvjete za osnivanje novoga reda i iz toga razloga nije dobila potporu i dopuštenje koji su joj bili potrebni. No, ona ipak izlazi sama iz samostana Družbe sestara Blažene Djevice Marije od Loreta i uz pouzdanje u Božju providnost kreće putem novoga poziva.¹⁶

Nakon odlaska iz samostana sestara Terezija odmah odlazi u najbliži sirotinjski gradski kvart, gdje se počinje skrbiti o nepoželjnim i napuštenim.¹⁷ Vođena željom da pomogne onim najranjivijim nije se okrenula planiranju i izradi strategije kako doći do cilja već sama preuzima inicijativu te hrani, previja i tješi one zaboravljene. Prvo sklonište koje je sestra kupila za pet

¹³ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, 47.

¹⁴ Usp. L. MAASBURG, *Majka Terezija: osobni portret*, Split, 2012., 39.

¹⁵ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, 48.

¹⁶ Usp. *Isto*, 50.

¹⁷ Usp. L. MAASBURG, *Majka Terezija: osobni portret*, 40-41.

rupija bila je stara zgrada u kojoj su bila natiskana siromašna djeca koju je ona podučavala te ujedno i oblačila i hranila. Noću se nije puno odmarala jer je u to vrijeme zalazila u zabačene četvrti i tražila bolesne kako bi ih posjetila i počistila.¹⁸

Nakon prvih samostalnih pothvata i pomoći njezinih učenika, sestri Tereziji dolazi i prva osoba koja se željela trajno pridružiti u skrbi oko siromašnih. Njezino ime bilo je Subashini Das. Ona uzima ime Agnes u znak poštovanja prema sestri Tereziji čije je to izvorno ime.¹⁹ Nakon nje dolaze i druge mlade djevojke koje će pomoći u formiranju družbe Misionarki ljubavi o kojima će biti riječi u nastavku rada.

1.4. Posljednji dan

Nakon što je Majka Terezija doživjela srčani udar u Rimu 1983. godine za vrijeme posjeta papi Ivanu Pavlu II., počinju njezini problemi sa zdravljem. Oni su se tijekom godina samo produbljivali. Zbog svoga zdravstvenoga stanja Majka je željela dati „ostavku“ na mjestu poglavarice Misionarki ljubavi, što su sestre odbile. Osim problema sa srcem slomila je ključnu kost te oboljela od malarije. Nakon što je 13. ožujka 1997. godine odstupila s mjesta poglavarice, umire 5. rujna 1997. godine.

Njezino tijelo bilo je tjedan dana izloženo u crkvi sv. Tome u Calcutti. Odobren je „državni“ pogreb od strane Indijske vlade kao znak zahvalnosti za njezinu službu siromašnima. Njezina smrt se oplakivali u religioznim i svjetovnim krugovima.²⁰ Tijelo Majke Terezije položeno je 13. rujna 1997. u grobnicu koja se nalazi u prizemlju matične kuće Misionarki ljubavi u Calcutti koju je Majka osnovala 1948. godine na početku svoje službe najsiromašnjijima među siromasima. Na grobnici su napisane riječi iz Ivanovog evanđelja koje su kratak sažetak života ove svetice „Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio“ (Iv 15,12).²¹

¹⁸ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, 53.

¹⁹ Usp. C. GRAY, *Majka Tereza: redovnica koja je svojim "poslanstvom ljubavi" pomogla milijunima siromašnih i bolesnih*, 22.

²⁰ Usp. WORLD HARITAGE ENCYCLOPEDIA, *Mother Teresa*, dostupno na: http://www.self.gutenberg.org/articles/mother_teresa (9.3.2021.)

²¹ Usp. R. ALLEGRI, *Razgovor s Majkom Terezijom: osobni portret svetice, njezina misija i velika ljubav prema Bogu*, Koprivnica, 2014., 15.

1.5. Beatifikacija i kanonizacija Majke Terezije

Pojam beatifikacije dolazi od srednjovjekovnog latinskog izraza *beatificatio*. U Katoličkoj Crkvi, svečano proglašenje blaženim tj. čin kojim se (nakon dugotrajnog ispitivanja) dopušta da se pokojnik, koji je „umro na glasu svetosti“, javno štuje u svojoj domovini (biskupiji, redu) kao „blaženik“. Beatifikacija se razlikuje od kanonizacije, jer ima lokalno i privremeno značenje, ona je predstupanj kanonizacije.²²

Nakon smrti Majke Terezije 4. rujna 1997. godine Sveta Stolica pokrenula je proces beatifikacije. Godine 2002. Vatikan je priznao čudo ozdravljenja od tumora u abdomenu Indijke po imenu Monica Besra. Prema njezinu svjedočanstvu snop svjetlosti obasjao je medaljon sa slikom Majke Terezije koji je ona posjedovala, te je ona u tome trenutku ozdravila od tumora. Nakon niza pretraga koje su uslijedile na Monicinom slučaju, Sveta Stolica zaključila je kako se ovdje stvarno radi o čudu. Protivljenje liječnika dr. Ranjan Mustafi koji je liječio Monicu i njezina muža, tvrdio je kako se ovdje radi o izlječenju koje se dogodilo na temelju terapije lijekovima koje je Monica koristila. S druge strane muž Monice Besre bio je uvjerenja kako se ovdje radi o prevari Katoličke Crkve. Unatoč stavu liječnika i supruga Monice Besre, Sveta Stolica potvrdila je ovaj slučaj kao čudo.

Rimska kurija suočila se s teškim optužbama protiv Majke Terezije u procesu beatifikacije, u kojoj su veliku ulogu imali američki aktivist i ateist Christopher Hitchens te britanski liječnik Aroup Chatterjee. Oni su navodili kako je njezino djelovanje samo prevara Crkve te da ono nije bilo usmjereno pomoći onima najsiromašnijima već da je zadaća Majke Terezije bila povećati broj Katolika u Indiji. Kongregacija za kauze svetaca nakon dugog ispitivanja iznijela je kako nije pronašla nikakve prepreke u procesu beatifikacije te je Majka Terezija proglašena blaženom 19. listopada 2003. godine.²³

Pojam kanonizacije (prema crkv. lat. *canonizare*: uvrstiti u kanon < grč. *κανονίζω*), u Katoličkoj crkvi, svečani čin kojim papa osobe koje su se isticale kršćanskim krjepostima uvrštava u popis (kanon) svetaca i određuje njihovo štovanje u cijeloj Crkvi. Papa Benedikt XIV. razradio je (1738.) kriterije za kanonizaciju koji su uključeni u *Kodeks kanonskoga prava* iz 1917. Po završenom kanonskom postupku (kauza) papa osobu javno

²² Beatifikacija, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6463> (13.3.2021.)

²³ Usp. WORLD HARITAGE ENCYCLOPEDIA, *Mother Teresa*, dostupno na: http://www.self.gutenberg.org/articles/mother_teresa (9.3. 2021.)

proglašava svetom. Ona tada stječe pravo javnoga štovanja u sveopćoj Crkvi, a ime joj se unosi u katolički kalendar.²⁴

Drugo čudo koje se 2008. godine dogodilo po zagovoru Majke Terezije bilo je ono Brazilca Marcilia Haddad Andrina. On i njegova žena Fernanda posvjedočili su kako se Marcilio nalazio u komi koja je uslijedila nakon teške upale mozga. On je trebao otići na visokorizični zahvat s minimalnom mogućnošću da ga preživi. Njegova žena Fernanda se u tim beznadnim trenucima molila blaženoj Majci Tereziji i stavila je njezinu relikviju, koju je dobila od svećenika na dan njihovog vjenčanja, pod jastuk svoga muža na mjesto gdje je imao apscese. No, prije nego je operacija započela Marcillio se probudio, a po tome i potpuno ozdravio. Apscesi i tekućina oko mozga nestali su bez operacije. Kao i u prethodnom slučaju Kongregacija za kauze svetaca i liječničko povjerenstvo istražili su ovaj slučaj i nisu pronašli nikakvo medicinsko objašnjenje za Marcilliovo ozdravljenje. U 2015. godini utvrđeno je da je opravak Marcillia Haddada Andriana drugo čudo koje se dogodilo po zagovoru blažene Majke Terezije.²⁵ Papa Franjo je 4. rujna 2016. priznao čudo i proglasio Majku Tereziju svetom. Čudo koje se dogodilo po zagovoru Majke Terezije priznato je kao čudo „prvoga stupnja“ odnosno dogodio se „potpuni oporavak“ organa koji su uništeni bolešću.²⁶

Dan kanonizacije odabrao je papa Franjo, upravo u godini Milosrđa, iskazujući zahvalnost na tome što je kanonizirao i predstavio Crkvi i svijetu, „ikonu Božjeg milosrđa“, svetu Majku Tereziju iz Calcutte.²⁷ Papa Franjo je u svojoj homiliji na dan kanonizacije rekao: „Danas predajem ovu simboličnu figuru žene i posvećujem je cijelome svijetu volonterstva: neka bude naš model svetosti! (...)“ Ova neumorna djeliteljica milosrđa pomaže nam da sve više shvatimo kako je naš jedini kriterij djelovanja darovana ljubav, oslobođena od svake ideologije, i izlivena prema svima bez razlike u jeziku, kulturi, rasi ili religiji.“²⁸

²⁴ Kanonizacija, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=30221> (13.3.2021.)

²⁵ Usp. S. KETTLER, *Mother Teresa: The miracles that made her a Saint*. Dostupno na: <https://www.biography.com/news/mother-teresa-miracles-saint> (12.3.2021.)

²⁶ Usp. L. GJERGJI, *Majka ljubavi. Kanonizacija 4. rujna 2016.*, Zagreb, 2017., 16.

²⁷ Usp. *Isto*, 20.

²⁸ *Isto*, 21.

2. MISIJSKO DJELOVANJE MAJKE TEREZIJE

U drugom poglavlju razmatrat ćemo o biti i naravi te o svrsi misijskog djelovanja Crkve. Nakon kratkog upoznavanja s time što je to misija u krilu Katoličke Crkve, opisat ćemo djelovanje Majke Terezije i njezine Družbe Misionarki ljubavi na području Indije. Bit će govora i o hinduizmu i kastama koje uzrokuju veliki problem indijskome društvu, no i o neobrađenosti velikog djela površine Indije koja uzrokuje glad i siromaštvo. Dalje će se u radu govoriti o osnivanju Družbe Misionarki ljubavi kroz teološko značenje siromaha i njihovu ulogu u pozivu Majke Terezije da napusti svoju prvotnu redovničku zajednicu i služi siromasima.

2.1. Pojam misije

Prema dekretu Drugog vatikanskog sabora *Ad Gentes*, misija Crkve je da bude univerzalni sakrament spasenja za sve ljude. Naviještanje Evanđelja svim ljudima najveća je zadaća koja je povjerena Crkvi. Po uzoru na apostole koji su svjedočili i naviještali Krista današnja je zadaća naroda Božjega da nastave zadatak naviještanja Krista i Kraljevstva Božjega.²⁹

Misijsku djelatnost Crkve vrši biskupi zajedno s nasljednikom sv. Petra, uz molitvu i suradnju čitave Crkve. Crkva je jedna i ista, uvijek i u svim okolnostima, iako se misijska djelatnost ne vrši uvijek na jednak način. Svakom misijskom pothvatu mora odgovarati primjeren način djelovanja. Misijama se naziva crkveni pothvat u kojemu vjesnici evanđelja, poslani od Crkve, odlaze u svijet vršeći zadaću propovijedanja evanđelja i širenja Crkve u narodima koji još nisu upoznali Krista. Misije se provode na određenim prostorima koji su priznati od Svete Stolice. Svrha misijske djelatnosti jest evangelizacija i ukorjenjivanje Crkve na područjima i u narodima gdje ona još uvijek nije prisutna.³⁰ „Misija je jedna jedinstvena, ali složena stvarnost koja se provodi na razne načine, od kojih su neki od osobite važnosti u sadašnjem stanju Crkve i svijeta.“³¹

Glavno sredstvo kojim se misionari služe u svojoj djelatnosti jest naviještanje Kristovog evanđelja. „Crkva ne može ljude lišiti blagovijesti da su od Boga ljubljeni i da ih on želi spasiti. Svi oblici misijskog djelovanja teže tome da svijetu donesu istinu o Kristu, da je u njemu kao

²⁹ Usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve *Ad Gentes*, u: *Dokumenti*, Zagreb, 1986., br. 4. (=AG).

³⁰ Usp. AG, br. 6.

³¹ IVAN PAVAO II., Enciklika o trajnoj vrijednosti misijske naredbe *Redemptoris missio*, (7. prosinac 1990.), Zagreb, 1990., br. 41. (=RM).

daru Božjeg milosrđa ponuđeno spasenje za svakoga čovjeka.“³² Misija crkve započinje najprije ukorjenjivanjem, a po tome slijedi razdoblje „mladosti“. Misijska djelatnost ne završava razdobljem mladosti. Zajednice, utemeljene misijskim djelovanjem, imaju za dužnost prenositi evanđelje puku koji se još uvijek nalaze izvan Crkve. Prenošenjem vjere među zajednicama širi se spasiteljska vjera Crkve. Na taj način ostvaruje se katoličko jedinstvo. Misijska djelatnost nošena je apostolicitetom što izražava kolegijalnu svijest crkvene hijerarhije, svjedoči, širi i promiče njezinu svetost.³³

Glavni razlog misijske djelatnosti Crkve proizlazi iz volje Božje. Božja je volja da se svi ljudi spase i dođu do potpune spoznaje istine. Ono što je potrebno za spasenje jest obraćenje po Isusu Kristu kojega su spoznali iz navještaja Crkve te da se krštenjem pritjelovljuju Kristu i Crkvi. Kada bi ljudi svjesno i potpuno prihvatili Kristovo spasenjsko djelo. Misijska djelatnost bi na taj način u potpunosti slavila Boga.³⁴

Papa Franjo u svojoj enciklici *Evangelii Gaudium* govori o važnosti molitve i duhovnosti koja može promijeniti srce u misijskome poletu. Potrebno je njegovati vlastiti duhovni život koji daje smisao zauzimanju i djelovanju. Prema riječima Pape, naše bi zadaće postale besmislene i teške bez trenutaka susreta s riječi Božjom, bez dužega klanjanja i iskrenog dijaloga s Bogom.³⁵

2.2. Indijsko društvo

Za bolje razumijevanje problema gladi i siromaštva potrebno je razumjeti mentalitet ljudi toga područja. Nakon isticanja nekih važnijih misli i ideja naroda tog područja, u radu će se govoriti o religiji Hindusa te njihovom značaju u politici zemlje i društva. Kaste čine posebnost indijskoga društva na temelju čega nastaju društvene stigme kojih se pojedinci rođeni u određenoj kasti ne mogu osloboditi. Problemi koji postoje između muslimana, koji čine veliki broj stanovništva, i Hindusa, koji žive na istome području, doveli su ih u međusobne sukobe i ratove. No, nisu samo religijske podjele izvor problema u Indiji. Indija je zbog neukosti svoga naroda velikim djelom neobrađena zemlja što također pridonosi gladi i siromaštvu. Svi ovi

³² RM, br. 43-44.

³³ Usp. AG, br. 6.

³⁴ Usp. *Isto*, br. 6.

³⁵ Usp. FRANJO, Enciklika o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu *Evangelii Gaudium* / Radost evanđelja, (24. studenog 2013.), Zagreb, 2013., br. 5. (=EG).

uvjeti pridonijeli su želji Majke Terezije da najprije sama, a po tome i sa svojim sestrama pomogne nahraniti, obrazovati i izliječiti one najslabije u društvu.

2.3. Hinduizam i kaste

Za što bolje razumijevanje područja misijskog djelovanje Majke Terezije i njezine Družbe, kratko će biti govora o situaciji u Indiji, položaju onih koje je Majka nazivala najsiromašnijim od najsiromašnijih, o problemu sukoba s muslimanima te o gladi i bolesti.

Ono po čemu je Indija poznata i odakle izvire problemi ovoga društva jesu podjele stanovništva na kaste. Kaste proizlaze iz hinduističke religije koja za cilj ima postizanje oslobođenja (mokša) od svake navezanosti na ovozemaljske stvari.³⁶ Prema indijskom narodnom vjerovanju kaste potječu od samog početka svijeta. Svaka kasta svoj izvor ima u bogu Brahmi. Iz glave Brahme proizlaze brahmani ili svećenička kasta. Iz Brahmanovih ruku proizlaze kšatrije ili vojnici, iz trbuha vajšje ili trgovci i ratari. Posljednja kasta proizlazi iz Brahmanovih nogu, a to su sudra ili robovi i sluge. Uz ove četiri osnovne kaste razvilo se još mnogo podkasti, tako da ih danas ima više od 2300. Svećenici (brahmani), trgovci i ratari (vajšje) i vojnici (kšatrije) imaju različita prava, ali najveći ugled imaju brahmani kao oni koji su najbliži božanstvu. Robovi i sluge (sudra) nalaze se na samom dnu društva i oni nemaju nikakva prava. Sudra ne smije doticati ljude viših kasti, ne smije posjećivati hramove, ne smije piti vodu na istom izvoru na kojem piju članovi viših kasti. Djeca se ne smiju školovati u školama koje pohađaju više kaste itd. Ljude koji ne pripadaju niti jednoj kasti ili su pridošlice iz drugih zemalja, brahmani stavljaju također u kastu sudra.³⁷

Još jedan problem s kojim se susreće indijsko društvo, osim podjele na kaste, teški je odnos hindusa i muslimana. U Indiji se nalazi veliki broj muslimanskog stanovništva, najviše u Bengalu. Između hindusa i muslimana često dolazi do krvavih sukoba. Zbog tih sukoba česte su migracije hindusa koji u nadi za boljim životom odlaze iz svojih domova. No, većina njih zapada u teško siromaštvo, glad, epidemije raznih bolesti itd.³⁸

³⁶ Usp. Hinduizam, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=25577> (18.5.2021).

³⁷ Usp. J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 57.

³⁸ Usp. *Isto*, 60.

2.4. Problem gladi i bolesti

Iako je Indija jako napućena zemlja, ipak napućenost nije uzrok gladi. U Indiji nisu dovoljno obrađene velike površine zemlje, a oni dijelovi koji su uzorani primitivno su obrađeni. Kada je 1947. godine Indija postala samostalna država, samo oko 5% stanovništva imalo je prihod dostatan za život. Čak 95% stanovništva živjelo je ispod životnog minimuma. Najveći razlog tomu bile su već spomenute kaste, koje su sprječavale svaku gospodarsku povezanost stanovništva. Jedan od prirodnih razloga gladi jesu česte poplave koje u mnogim dijelovima zemlje uništavaju zasađena polja riže.³⁹

Zbog slabe ishranjenosti indijsko stanovništvo često podliježe bolestima. Često uz glad dolaze i epidemije koje odnose veliki broj života. Uz epidemije raznih bolesti koje se povremeno pojavljuju, dvije su bolesti obilježile povijest Indije, a to su tuberkuloza i guba. Osim teških tjelesnih oštećenja, guba je pridonijela i izolaciji te stigmatizaciji zaraženih.⁴⁰

U vrijeme početka misijskog djelovanja Družbe Misionarki ljubavi broj oboljelih Indijaca od gube bio je oko 4 milijuna. Njezini veliki razmjeri i stopa smrtnosti su visoke. Ne toliko zbog same bolesti koliko zbog lakomosti i bezbrižnosti prema njoj. Prvi poticaj Majke Terezije za pružanje pomoći gubavim osobama bila su petorica radnika. Oni su zbog gube bili najprije otpušteni s posla, a zatim protjerani i iz svojih obitelji. Intenzivniji rad Družbe s gubavcima započeo je 1957. godine. Ono što ljude koji su zaraženi gubom više plaši i od same bolesti, jest to da će biti odbačeni od svojih obitelji i od društva.⁴¹

Majka Terezija nastojala je razbiti vjerski nazor hindusa po kojem je guba kazna Božja za grijeh bolesnika ili njegovih predaka. Ono s čim su se ona i njezine sestre suočavale, jesu dramatični slučajevi kada su ozdravljene od gube drugi ubijali, ponekad čak i vlastiti članovi obitelji.⁴² Majka je svoju ljubav i požrtvornost prema oboljelima od gube objasnila kroz riječi: „Dok diram one smrdljive udove, znam da dodirujem tijelo Kristovo slično kao kad ga pod prilikom kruha primam u pričesti. To mi uvjerenje daje odvažnost i snagu. Ne bih zacijelo mogla to raditi kad ne bih vjerovala dok pod likom gubavih dotičem Krista.“⁴³

³⁹ Usp. J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 64-65.

⁴⁰ Usp. *Isto*, 68.

⁴¹ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, 73-75.

⁴² Usp. *Isto*, 76.

⁴³ *Isto*, 77.

2.5. Djelovanje u Indiji

U samim počecima djelovanje Družbe, majka je posebnu vezu stvorila s imućnim Indijcem Michaelom Gomesom. U to vrijeme, Družba još uvijek formalno nije postojala, a Majka Terezija ju je uz pomoć mnogih suradnika izgrađivala. Michael Gomes je u njezinom cjelokupnom djelovanju pomagao ne samo na materijalni način, već i kroz zajedničko pomaganje njega i njegove obitelji najsiromašnijima. Kroz dugi niz godina između M. Gomesa, njegove obitelji i Majke Terezije oblikovalo se lijepo i trajno prijateljstvo. U nastavku rada kratko će biti opisan susret Michaela Gomesa i Majke Terezije te njegova uloga za vrijeme nastajanje Družbe Misionarki ljubavi.

Velika podrška u radu Majke Terezije i njezine Družbe bio je otac Julien Henry, mjesni svećenik u Motijihilu. Otac Henry dijelio je s Majkom Terezijom vjeru u potrebu za pomaganjem onih najsiromašnijih. Kako je rastao broj sestara koje su se pridruživale Majci u njezinoj misiji, ujedno je rastao i broj najugroženijih. Javila se potreba za većim skloništem kako za bolesne i siromašne, tako i za Majku i njezine misionarke. Kuharica Charura Ma koja je pomagala Majci u pripremanju hrane za potrebite, uvidjela je potrebu za većom kolibom u koju će djevojke koje su pomagale i Majka moći smjestiti siromahe. Majka se za pomoć u potrazi za većim prostorom obratila najprije ocu Henryu koji ju je dalje uputio ocu C. van Exemu. Prilikom traženja prostora za sklonište siromaha, ali i svojih misionarki, svoju velikodušnost je pokazao indijski državni činovnik Mihael Gomes. Michael Gomes bio je suradnik ocu C. van Exemu u Marijinoj legiji te se upravo njemu otac van Exem obratio za pomoć oko nalaženja prostora za Majku i njezine štíćenike. Na inicijativu svoje kćerke, koja je pohađala školu Loreto Entalliju u kojoj je Majka nekada bila učiteljica, M. Gomes odlučio je dati prazne prostore svoje kuće Majci i njezinim pomoćnicama na korištenje.⁴⁴ Majka Terezija je u svojem dnevniku spomenula i ovaj susret: „Hodala sam i hodala u potrazi za krovom. Tijelo i noge boljele su me od umora. Htjela sam se vratiti u samostan loretskim sestrama, ali onda sam pomislila na druge, napuštene na ulici, bolesne, gladne i zastidjela sam se. Tada je došao Michael.“⁴⁵ Kuća M. Gomesa nalazila se u ulici Creek Lanu br. 14 i koristila se za potrebe Majke i njezinih pomoćnica. Često su članovi obitelji Gomes bili pratnja i pomoć u Majčinih misijama. Iz međusobne suradnje Majke i obitelji Gomes stvorilo se prijateljstvo koje je svoje uporište imalo u pomaganju onih najugroženijih.⁴⁶ Nije samo obitelj Gomes bila na pomoć

⁴⁴ Usp. C. GRAY, *Majka Tereza: redovnica koja je svojim "poslanstvom ljubavi" pomogla milijunima siromašnih i bolesnih*, 20-22.

⁴⁵ J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 107.

⁴⁶ Usp. C. GRAY, *Majka Tereza: redovnica koja je svojim "poslanstvom ljubavi" pomogla milijunima siromašnih i bolesnih*, 20.

Majci i njezinim misionarkama već i mnogi drugi ljudi dobre volje koji su željeli pomoći siromasima. Među dobrovoljcima su se posebno isticali mladi ljudi, studenti, koji su počeli u većim ili manjim skupinama dolaziti u siromašne dijelove grada kako bi pomogli odbačenima, zaboravljenima i bolesnima. Iako je dobra volja ovih ljudi uvijek iznova doticala srce Majke Terezije, uvidjela je da je za stalnu skrb oko siromašnih potreban organizirani rad. Rad iza kojega mora stajati „zajednica“. Za takav veliki zadatak trajne i organizirane pomoći siromasima bila je potrebna stalna sila koja će se zajedno s njome posvetiti pomoći i brizi siromaha.⁴⁷ Majka Terezija se o ovoj misli povjerila svome prijatelju M. Gomesu sljedećim riječima: „Da bi čovjek izdržao dugo u tom poslu, potrebna mu je za to veća snaga, a nju može dati samo redovnički život.“⁴⁸ Iako je ideja o družbi već neko vrijeme bila u mislima Majke Terezije, tek oko Božića 1948. godine počinje s planiranjem osnivanja družbe posvećenog života.

2.6. Osnivanje Družbe Misionarski ljubavi

Svoj drugi poziv osjetila je, kako ga naziva naša svetica, 10. rujna 1946. godine na putu prema Darjeelingu. U tom trenutku Majka je imala osjećaj da ju Krist poziva da ostavi svoj dosadašnji život kao redovnica u Družbi sestara naše Gospe iz Loreta te da pomaže najsiromašnijim od siromaha. Put koji je Majka Terezija morala proći do osnivanja novog reda bio je dugačak i težak. Kroz nekoliko godina Majka se suočavala s odbijanjem od strane Crkve i lokalnog biskupa da osnuje novi red. S 38 godina, 1948. godine, s. Terezija napušta svoj red Loretskih sestara i počinje sama djelovati. Svoj samostalni rad započela je kao učiteljica u Calcutti iznajmivši si mali prostor za pet rupija mjesečno. Tako je mogla poučavati ne više djecu imućnika kao u Loretu nego onih najsiromašnijih. Tako je u siromašnoj i zapuštenoj četvrti u Motijheelu otvorila svoju prvu školu. „Bio je to jednostavni otvoren prostor između daščara. Bez ploče, bez klupe, bez stolaca, bez svega. Samo jedan otvoren prostor. Majka je pridobila nekog besposlenog radnika da ašovom očisti travu, a potom je uzela prut i pisala po zemlji i blatu. Napisala je bengalsku abecedu, molila je i počela s nekoliko stihova za djecu. Već drugi dan netko joj je poklonio jedan stol, jedan stolac, a kasnije i ormar.“⁴⁹ Za školu su bila potrebna novčana sredstva i stvari, no Majka Terezija je uvijek vjerovala u Božju providnost te su joj prilazili ljudi koji su donirali ono što su mogli. Osim što je podučavala djecu

⁴⁷ Usp. J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 107.

⁴⁸ *Isto*, 108.

⁴⁹ R. KORNPROBST, *Majka Terezija znak nade*, Đakovo, 1986., 17.

abecedu, naučila ih je i kako da se počešljaju, umiju, koriste sapun. Mnogi njezini suvremenici smatrali su da je to bespotrebno jer najsiromašniji nikada neće imati priliku dalje se školovati ili si priuštiti sapun. No, Majku Tereziju takvi komentari nisu obeshrabrili. U najsiromašnjima željela je otkriti smisao za pristojnost, željela je pokazati da i njih Bog ljubi. U prvoj godini njezinog samostalnog djelovanja tu prvu školu je 1948. godine pohađalo svega petero djece, a 1970. godine u njoj će biti više od petsto djece.⁵⁰ Nakon što bi završila svoj rad s djecom s. Terezija obilazila je ulice Calcutte tražeći bolesne, odbačene i stare, ali i cijele obitelji kojima je trebala pomoć. Na ulicama Calcutte bila je poznata kao mala žena u bijelom sariju s plavim obrubom koja je pomagala one koje su obitelji i društvo davno odbacili i zaboravili.

Sestra Terezija, nakon što je osjetila novi Božji poziv, od svoje Loretske zajednice dobila je dopuštenje da provede godinu dana na ulicama Calcutte sa siromašnima. U tih godinu dana s. Terezija će sama prosuditi je li donijela pravu odluku napustivši zajednicu u kojoj je do tada pripadala i dolazi li uistinu taj poziv od Boga. Ukoliko bi se njezina odluka pokazala pogrešnom u roku od jedne godine imala bi priliku vratiti se svojem dosadašnjem redovničkom životu. Nakon što je s. Terezija 1948. godine napustila svoj Loretski samostan, najprije je četiri mjeseca provela u Patni na medicinskoj obuci, a po tome stigavši u Calcuttu smjestila se kod reda sestara koje se nazivaju Male sestre siromašnih. Iz njihovog je samostana svakodnevno nosila kruh i lijekove u najsiromašnije kvartove u Calcutti. Na taj je način započelo novo razdoblje života sestre Terezije.⁵¹ Kasnije će joj u njezinom radu sa siromašnima pomagati djevojke koje će osnivanjem reda Misionarki ljubavi postati sestre njezine. Prva među njima bila je Subashini Das, poslije poznata kao sestra Agnesa. Ona je bila prva djevojka koja se pridružila Majci Tereziji u njezinom samostalnom radu s odbačenima. S djelovanjem je započela 19. ožujka 1949. godine. Subashini i Majka poznavale su se iz škole u Entally gdje je s. Terezija kasnije poznata Majka Terezija bila njezina učiteljica. Subashini je svjedočila da je u školi zavladała velika tuga nakon što je s. Terezija napustila zajednicu i školu u kojoj je radila. Otac Henry, duhovnik Majke Terezije, pokušao je objasniti djevojkama u Etnally kako je s. Terezija primila novi poziv od Gospodina koji je željela slijediti. Subashini je osjetila želju da i ona pomaže rame uz rame s. Tereziji u njezinoj misiji.⁵² Kada se Subshasini povjerila s. Tereziji da joj želi pomoći u njezinom radu s najsiromašnjima, ona je odmah osjetila olakšanje i veliku zahvalnost. Naime, s. Terezija nije se nadala tome da će netko imati želju s njome brinuti o bolesnima, siromašnima i usamljenima. Majka je rekla da je poziv o brizi za najsiromašnije osjetila tek kada je djevojka iskazala želju da joj se pridruži u službi. Kroz poziv

⁵⁰ Usp. R. KORNPROBST, *Majka Terezija znak nade*, 18.

⁵¹ Usp. D. DOIG, *Mutter Teresa – Ihr Leben und Werk in Bildern*, Freiburg, 1979., 69.

⁵² Usp. *Isto*, 73.

je odlučila da brigu o najsiromašnijima neće preuzeti sama na sebe nego u zajedništvu s drugima. „Povjeravala sam se samo Isusu i molila, a zapravo sam željela imati još nekoga pored sebe. Nedostajale su mi sestre iz samostana. Prava osamljenost može biti razarajuća, stoga me radošću ispunila spoznaja da ću imati družicu s kojom ću moći dijeliti svoje ideale.“⁵³ Kao i u svemu ostalom što je radila s. Terezija tražila je volju Božju i njegovu pomoć. Iz tog je razloga rekla Subhasini da pričekava sa svojom odlukom, dobro razmisli, te da se vrati za tri mjeseca na blagdan sv. Josipa ako i dalje bude imala želju služiti Kristu na taj način. Na blagdan sv. Josipa, 19. ožujka 1949., rano ujutro na vrata s. Terezije pokucala je Subhasini Das sa željom da preko najsiromašnijih služi Kristu i njegovoj Crkvi.⁵⁴ Često je Subashini preuzimala dužnosti s. Tereziju. Zamjenjivala ju je u njezinim dužnostima kada ih ona nije bila u mogućnosti samostalno obavljati. Njih su dvije zajedno obilazile bolesnike u zapuštenim četvrtima i poučavale djecu. Uz Subashini polako su počele pristizati i druge djevojke koje će biti sve zajedno smještene u kući Michaela Gomesa dobrog prijatelja Majke Terezije koji je već ranije spomenut.⁵⁵ Družba Misionarki ljubavi se 1953. godine seli u veću zgradu u Lower Circular Road, koja i danas služi kao matična kuća Družbe. Dan Božjeg poziva slavi se u zajednici Misionarki ljubavi svake godine 10. rujna jer je na taj dan 1946. godine započela povijest ove zajednice.⁵⁶

Kako je s. Terezija primala sve više pomoći od djevojaka koje su željele s njome služiti Kristu, odlučila se osnovati kongregaciju sestara Misionarki ljubavi. Kongregacija sestara Misionarki prepoznatljiva je po bijelom sariju s plavim obrubom, sa znakom križa na lijevom ramenu. Družba Misionarki ljubavi priznata je od Rima u listopadu 1950. godine.⁵⁷ Otprilike je deset godina bilo potrebno Majci i sestrama kako bi učvrstile svoju zajednicu, njezina zvanja i poslanje u svijetu. Otac Ante Gabrić koji je bio bengalski misionar u svome pismu iz 1964. godine donosi brojke kandidatkinja koje se pridružuju Družbi Misionarki ljubavi. U svome pismu Otac je napisao da se mnogo djevojaka iz južne Indije pridružilo Majci u njezinoj misiji i zajednici. U to vrijeme Majka je u svojoj Družbi imala 50 novakinja, 18 djevojaka koje su položile prve zavjete te 11 djevojaka koje su položile zadnje zavjete. Prilikom posjete domovini 1969. godine otac Gabrić rekao je da se te godine Družbi javilo 450 djevojaka koje su se htjele pridružiti Majci i njezinim sestrama. No, nažalost nisu sve mogle biti primljene u novicijat. Broj djevojaka koje su se željele pridružiti zajednici iz godine u godinu je rastao, a do 1975. godine Družba je imala tri novicijata: u Kalkuti, u Rimu i u Melbournu. Kandidatice su se

⁵³ R. ALLEGRI, *Razgovor s Majkom Terezijom*, 147.

⁵⁴ Usp. *Isto*, 149.

⁵⁵ Usp. R. KORNPORST, *Majka Terezija znak nade*, 19.

⁵⁶ Usp. *Isto*, 22.

⁵⁷ Usp. *Isto*, 21.

odgajale u kući Madrasu, Taboru, Tanzaniji, a postulantice iz Europe i Amerike su se pripremale za novicijat u Londonu. Misionarke ljubavi su početkom 1975. godine imale 628 zavjetovanih sestara, 190 novakinja i 81 kandidatice.⁵⁸

2.6.1. Priprava djevojaka za kandidaturu

U svakoj redovničkoj zajednici postoje stupnjevi priprave kandidata za službu Božju koji pomažu u odluci želi li osoba stvarno i potpuno svoj život predati Gospodinu. Tako i Družba Misionarki ljubavi traži određeno vrijeme i pravila za osobnu pripremu kandidata za službu Božju. Majka Terezija je uz zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti, koje inače zahtijevaju redovničke zajednice, uvela i nekoliko posebnosti. Znajući da je briga o siromasima jako velik i težak zadatak, prilikom dolaska u red Misionarki ljubavi Majka Terezija tražila je da se dobiju što točniji podaci odakle kandidatkinja potječe. Također, ako postoji prilika za to, poglavarica bi trebala pohoditi obitelj iz koje potječe djevojka. Na taj način bi se poglavarica bolje upoznala s okolinom u kojoj je djevojka odrasla i odgojena. Ovaj zahtjev nalazi se i u samoj Konstituciji Družbe. Procjena djevojaka jesu li dorasle pozivu Misionarki ljubavi najbolje se očituje prilikom dolaska na suživot u jednu od kuća Družbe. Djevojke se tako mogu najbolje upoznati sa životom koji vode Misionarke. Kako bi određena djevojka mogla postati članom Družbe Misionarki ljubavi uz sve propise koje inače Crkva traži za pristupanje redovničkim zajednicama, Misionarke ljubavi imaju i neke posebnosti. Družba od kandidatkinja traži: da djevojka ima iskrenu želju služiti najsiromašnijima, da je spremna svoje služenje najsiromašnijima obavljati prema pravilima donesenim u Družbi Misionarki ljubavi, da posjeduje tjelesno i duševno zdravlje kako bi mogla obavljati tu zadaću. Ukoliko je zapreka samo neka tjelesna mana kandidatkinja i dalje može biti primljena u red. Treba biti spremna uvijek iznova učiti nove stvari te da uz veselu narav ima moć zdravog prosuđivanja. Najvažniji uvjet ulaska u Družbu želja je da predaju čitav svoj život Kristu kojega prepoznaju u siromasima kojima služe.⁵⁹ Služenje najsiromašnijim od svih siromaha svim srcem i bez naknade je četvrti zavjet koje Misionarske ljubavi polažu. Kratko će biti prikazan jedan radni dan u Družbi misionarki ljubavi. Radni dan Misionarki počinje u 4:30 h. Dan započinju molitvom koja traje do 6:30 h. Prvo pravilo je da niti jedna sestra ne smije ostati kući pa čak i ako se radi o kuhanju. Svaka od njih mora osobno provoditi vrijeme sa siromasima u njihovim četvrtima. Nakon

⁵⁸ Usp. R. ALLEGRI, *Razgovor s Majkom Terezijom*, 149-150.

⁵⁹ Usp. J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 151-152.

oskudnog doručka sestre odlaze u siromašne četvrti kako bi obavljale svoju službu. Na ručak i molitvu u kuću vraćaju se samo novakinje, koje nakon objeda studiraju Sveto Pismo i pravila. Uz rad sa bolesnima i siromašnima Majka Terezija nikada nije zaboravljala na važnost molitve. Zbog toga se unatoč silnome poslu sve Misionarke moraju predvečer vratiti u kuću kako bi zajedno molile. Naša svetica bila je svjesna toga da sestre moraju izgrađivati najprije svoj duh kako bi si mogle posvijestiti da su one najprije službenice Božje, a tek onda socijalne radnice.⁶⁰ Tu razliku između službenice Božje i socijalne radnice Majka je pokušala ovako pojasniti: „Hindi rade u socijalnim službama i mi radimo u socijalnoj službi, ali oni rade za jednu stvar, a mi za jednu osobu. Tu se ističe poštovanje, ljubav i predanje, jer radimo za Boga i zato pokušavamo da radimo što je moguće bolje. Neprestano smo u vezi s Kristom i njegovim 'djelom' kao što smo s njim sjedinjeni za vrijeme Mise u Presvetom Sakramentu. Tamo se Isus pokazuje u obliku kruha. No u svijetu patnika, u izranjenim tijelom, u djeci mi vidimo i dodirujemo njega- Krista.“⁶¹

2.6.2. Glavna načela odgoja novih članica

Početak pripreme kandidatice na život kao Kristova misionarka u Družbi, najprije je odricanje od svega onoga tjelesnog i materijalnog te prihvaćanje poniznost, siromaštva, molitve, poslušnosti i neprestano služenje najsiromašnjima. Ukratko, to bi značilo postaviti Krista kao središte i cilj vlastitog života. Družba ima zadaću kandidatkinjama pružiti valjani odgoj da one žive svoju vjeru, razviju čvrstu vjeru u Božju pomoć i providnost. One gaje neograničenu ljubav prema Kristu koji je prisutan u Euharistiji i siromasima. Važno je da u cjelokupnoj formaciji kandidatice budu sjedinjenje s Kristom i uz to razvijaju socijalni osjećaj. Prilikom pristupanja Družbi Misionarki ljubavi jednako kao i u drugim redovničkim zajednicama kandidatice moraju proći put formacije. Svoju formaciju djevojke započinju šest mjeseci kao aspirantice. U to vrijeme upoznaju se sa životom i radom Misionarki ljubavi. Drugih šest mjeseci djevojke provode u postulatur. Za vrijeme postulature Družba i postulante pokušavaju se što bolje upoznati. Po tome slijedi novicijat u trajanju od dvije godine. Nakon novicijata novakinja daje privremene zavjete u trajanju od godine dana. U junioratu sestra ostaje šest godina te u njemu sestre dublje promišljaju o svome redovničkom pozivu, Crkvi i Družbi. Prije nego što sestra položi vječne zavjete, mora proći još jednu godinu kušnje kako bi se što

⁶⁰ Usp. R. KORNPBST, *Majka Terezija znak nade*, 21-22.

⁶¹ *Isto*, 22.

bolje pripremila za davanje svojih vječnih zavjeta.⁶² Uz ulazak u novi život posvećen Kristu u redovničkim zajednicama sestre uzimaju nova imena i oblače novu odjeću. Majka Terezija je na to rekla: „Kao znak da započinjemo nov život redovničkim posvećenjem i svojom željom za odricanjem, u času pravih zavjeta uzimamo novo, redovničko ime. Jedna drugu nazivamo 'sestra'. Naše se redovničko odijelo sastoji od jednostavnog, skromnog bijelog habita, bijelog sarija s modrim obrubom i sandala. Ta naša odjeća označuje našu posvećenu ljubav prema Bogu i Crkvi te naše predanje svijetu siromaha. Ujedno nas podsjeća i na to da svaka od nas koja nosi to odijelo mora svojim životom davati dobar primjer.“⁶³

2.6.3. Širenje Misionarki ljubavi

Nakon što se Družba formirala i Majka donijela osnovna pravila za čitav život zajednice, sestre su zajedno započele živjeti u misiji Čota Nagpur u tzv. Ranču. Misija je ranije pripadala dijelu kalkutske nadbiskupije. To je bila prva kuća Misionarki ljubavi koja je otvorena izvan Kalkute 26. svibnja 1959. godine. Druga kuća koja je otvorena izvan Calcutte bila je u glavnom gradu Indije, Delhiju. U to vrijeme tamo je živio jako mali broj katolika. No, nadbiskup Delhija mons. Joseph Fernandes koji je surađivao s Majkom izrazio je veliku želju za otvaranjem kuće Misionarki ljubavi u svome gradu. Na otvorenju kuće u lipnju iste godine pozvani su bili i predstavnici Vlade s kojima je Majka Terezija uspostavila dobar odnos i suradnju. Nakon toga su se kuće naših Misionarki polako počele otvarati na raznim mjestima u Džansi, Gri, Asansolu, Ambali, Bombayu itd. Majka Terezija osobno je željela obići svaku kuću koja se otvarala kako bi uvidjela koji su uvjeti i potrebe u kojima će se nalaziti siromasi, ali i same sestre za vrijeme svoga djelovanja.⁶⁴

Nakon uspjeha u Indiji Majka Terezija uvidjela je potrebu otvaranja novih zajednica, ne samo na području Indije nego i šire. Brojna nova zvanja su se javila širom svijeta, mlade djevojke koje su želje izaći iz svojih domova i pomagati siromasima na jednak način kao Majka Terezija i njezine sestre. Majka je iz tog razloga počela razmatrati nove načine kako pomagati ljudima na području čitavoga svijeta, a ne samo Indije. Prvi poziv koji je Majka primila bio je iz Venezuele mons. Beniteza. Majka Terezija odlučila je posavjetovati se sa svojim duhovnikom i ostalim savjetnicima. Nakon dublje analize odlučila je poslati svoje sestre u Venezuelu, a

⁶² Usp. J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 152-154.

⁶³ *Isto*, 155.

⁶⁴ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija – Lik i djelo od djevojčice do nobelovke*, 99-101.

odlazak Misionarki ljubavi u tu južnoameričku državu konačno je urodio plodom 1965. godine kada je u siromašnom i malom gradu Cocoroti otvorena prva kuća. Sestre su imale različite dužnosti u toj kući, bile su učiteljice, savjetnice i liječnice. Na području Venezuele naknadno su otvorene još dvije kuće do 1970. godine, a potom i jedna kuća u Peruu.⁶⁵

Majka Terezija je 1968. godine primila pismo pape Pavla VI. koji ju je pozvao da svoje djelovanje proširi i na područje Rima te da i tamo otvori svoju kuću. Majka Terezija komentirala je Papin postupak ovako: „Kad me pozvao Papa, nisam mogla da se ne odazovem. U razgovoru ja sam mu kazala: 'Spremna sam da kuću otvorim ako ovdje ima siromaha!'“⁶⁶ Nakon što je u Rimu otvorila prvu kuću, otvorila je novicijat, a po tome i prihvatilište za beskućnike, starce i alkoholičare. Majka je 1969. godine odlučila otvoriti kuću za domoroce u Australiji u mjestu Bourk, u kojem su naseljeni domoroci koji su još uvijek živjeli priprostim i primitivnim životom. Ono što su sestre uočile na ulicama Australije jest da ne pronalaze siromahe kao što su to bili ljudi u Indiji. Australija se suočavala sa sasvim drugim problemima kao što su droga, alkohol i usamljenost. Potonje je bilo posebno prisutno kod starijih osoba. Iz toga razloga se pomoć sestara ovdje odnosila na rehabilitaciju alkoholičara i drogeraša, pomoć mladih koji su upali u kriminal, zatvorenici i usamljenim starijim osobama.⁶⁷

Nakon Australije kuće su otvarane u Bangladešu, Jordanu, Jemenu, Engleskoj, Irskoj, Africi, sjevernoj Americi. Ono što je bitno uočiti da se Družba suočila sa različitim problemima unutar država u kojima su djelovale. U siromašnim zemljama sestre su nastojale liječiti, tješiti, hraniti one najsiromašnije, dok su se u razvijenijim zemljama suočavale sa problemima ovisnosti, usamljenosti, odbačenosti od društva itd.

2.6.4. Braća Misionari ljubavi

U nastavku rada kratko će se spomenuti i muški ogranak Misionara ljubavi. Iako muška zajednica nije toliko brojna i poznata kao same sestre i oni imaju značaj u služenju Crkve Kristu kroz služenje i ljubljenje siromaha. U svome služenju Majka Terezija uvidjela je veliku potrebu za pomoći muškaraca. Iako su Majci i njezinim sestrama često pomagali mladići koji su u Calcutti studirali medicinu, u njezinom služenju bila joj je potrebna stalna pomoć. Postojali su poslovi koje Misionarke nisu mogle samostalno obavljati te im je bila potrebna pomoć muških

⁶⁵ Usp. L. GJERGJI, *Majka Terezija – Lik i djelo od djevojčice do nobelovke*, 102-103.

⁶⁶ *Isto*, 103.

⁶⁷ Usp. *Isto*, 103-107.

osoba. Na temelju te potrebe, javila se želja Majke Terezije da se uspostavi i muški ogranak njezine Družbe Misionarki ljubavi. Već od samoga začetka te ideje postojali su poslovi koje je Majka zajedno sa svojim sestrama namijenila muškim pripadnicima Družbe. Muški suradnici preuzeli bi brigu za dječake u školama, brigu za umirućim muškim osobama te razne fizičke poslove.⁶⁸ Prvotno je Majka okupila devetoricu mladića koji su činili malu zajednicu koja se i danas naziva Braća Misionari ljubavi. Na čelu zajednice tri godine bila je sama Majka Terezije, dok nije pronašla prikladnu osobu od povjerenja kojoj je predala poglavarsku ulogu. Ulogu poglavara Braće Misionara ljubavi preuzeo je nekadašnji australski isusovac Ian Travers-Ball koji će kasnije biti poznat kao pater Andrew.⁶⁹ Braća Misionari ljubavi potvrđeni su kao nova redovnička družba 25. ožujka 1963. godine, a potvrdio ih je tadašnji kalkutski nadbiskup msgr. Souza.⁷⁰ Jednako kao i sestre Misionarke ljubavi, tako i Braća polažu četiri zavjeta. Zavjet čistoće, siromaštva, poslušnosti i onaj najprepoznatljiviji za ovu Družbu – zavjet služenja najsiromašnijim od siromaha. Redovnički život Braće Misionara ljubavi ispunjen je svakodnevnim pomaganjem potrebitih, molitvom, Euharistijom i klanjanju Presvetom oltarskom sakramentu. Život Braće i Sestara Misionara ljubavi zapravo je preslika Kristovog života, života u služenju drugima iz ljubavi. Braća nemaju habite već nose svakodnevnu odjeću s crnim križem na prsima kao znak pripadnosti Kristu. Glavna misija Braće Misionara ljubavi je da budu instrumenti Božje ljubavi za najsiromašnijima, da skrbe za njih te im na taj način iskazuju poštovanje i prijateljstvo. Jednako kao i u ogranku Sestara, kandidat za Misionara ljubavi mora imati iskrenu želju služiti Isusu iz ljubavi prema najpotrebitijima. Potrebno je fizičko i psihičko zdravlje kako bi mogao podnositi terete svoga poziva. Prema podacima iz 2015. godine u zajednici Braće Misionara ljubavi bilo 363 člana i 68 kuća u 19 različitih država.⁷¹ Kao što se iz ovoga primjer da uočiti, Majka Terezija nije utjecala samo na mlade djevojke nego i na mladiće. Iako nisu toliko prepoznatljivi kao same sestre Misionarki ljubavi, Braća ipak imaju veliku važnost u pomoći zajednici pri skrbi o najugroženijima.

⁶⁸ Usp. R. KORNPROBST, *Majka Terezija znak nade*, 38.

⁶⁹ Usp. MOTHER TERESA OF CALCUTTA CENTER, *Missionaries of Charity – Brothers*, <https://www.motherteresa.org/missionaries-of-charity-brothers.html> (8.9.2021.)

⁷⁰ Usp. J. GUSIĆ, *Majke odbačenih*, 346.

⁷¹ Usp. MOTHER TERESA OF CALCUTTA CENTER, *Missionaries of Charity – Brothers*, <https://www.motherteresa.org/missionaries-of-clharly-brothers.html> (8.9.2021.)

3. TEMELJNI NAGLASCI MAJKE TEREZIJE

U posljednjem poglavlju našega rada kratko ćemo se osvrnuti na neke bitne kategorije u životu sv. Majke Terezije. Govoriti ćemo najprije o siromasima u kojima je naša svetica prepoznavala samoga Krista. Naglasit ćemo nadalje odnos sv. Majke Terezije prema Isusu Kristu. O značenju ljubavi i milosrđa. Potom ćemo reći na koji je način Majka Terezija njegovala svoju duhovnost i koliko je ona bila važna u životu naše svete.

3.1. Siromasi su veliki ljudi

Kako bi se što bolje razumjela važnost misija općenito za Katoličku Crkvu, dobrobit društva i vlastite izgradnje, potrebno je shvatiti teološku pozadinu misijskog poslanja. Družba Misionarki ljubavi nastala je na temelju želje s. Terezije da služi najsiromašnijim od siromaha. Promatrajući Stari i Novi zavjet siromasi, bolesnici i patnici oduvijek su bili predmet i primjer Božjega milosrđa. Kroz najugroženije se Bog uvijek proslavljao. Iz tog razloga, kratko će se najprije promatrati teološko značenje siromaha u Svetome pismu, a potom njihov utjecaj i njihovo djelovanje na Majku Tereziju. Što je ona u njima prepoznala i zašto im je služila.

Siromasi o kojima govori Biblija ne odnosi se najprije na ekonomski ili društveni položaj, nego na nutarnje raspoloženje, stav duše. Ono na što Stari zavjet upućuje jest da se otkrije duhovno bogatstvo siromaštva, a Novi zavjet da u siromasima prepoznaje povlaštene baštinike kraljevstva Božjega.⁷²

Psalam 113 govori o Božjoj brizi za sva stvorenja, ali na poseban način za siromahe. Božja briga i ljubav pokazuju se na jedinstven način na siromasima. Prorok Izaija 57,15 govori da Bog boravi među siromasima. Bog nikada ne napušta siromahe i on je na jedan jedinstven način prisutan među njima. Iz toga će se kasnije i u Crkvi razviti želja za životom u siromaštvu, jer upravo kroz siromaštvo ulazimo u poseban odnos s Bogom.⁷³ O duhovnom siromaštvu u Svetome pismu može se već čitati u Starom zavjetu kada židovska religiozna elita stvara mišljenje kako je siromaštvo izazvano duhovnim životom pojedinca ili njegovih predaka. Taj stav njegovali su i ljudi Isusovog vremena, uključujući i same apostole. Isus je uvijek najprije od čovjeka tražio nutarnje obraćenje i odreknuće od vremenitih dobara u svrhu pripreme srca na primanje istinskog bogatstva. Kako bi se moglo postati istinski Kristov učenik, potrebno je

⁷² Usp. Siromasi, u: X. LÉON-DUFOUR i dr. (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, ⁴1993., 1166-1167.

⁷³ Usp. I. RAGUŽ, O siromasima – teološko promišljanje, u: *Diacovensia* 22(2014.)4, 429-430.

odreći se svakog materijalnog bogatstva koje nas koči na tome putu. Sv. Luka u evanđelju kaže: "Tako dakle nijedan od vas koji se ne odrekne svega što posjeduje, ne može biti moj učenik" (Lk 14, 33). Siromah u duhu u svojoj vlastitoj bijedi u vidu religioznog života osjeća potrebu za Božjom pomoći. Oni u sebi nose sliku carinika iz prispodobe koji udarajući se u prsa u znak pokajanja zaziva Božju milost na sebe (usp. Lk, 18,13). Duhovni siromasi upravo u osjećaju slabosti i potrebe za Bogom postaju bliski djeci kojoj pripada Kraljevstvo Božje (usp. Lk 18, 16).⁷⁴ Duhovno siromaštvo uvijek ide u prilog izgradnji osobe i njezinog puta prema Kraljevstvu Božjem. Onaj koji je u duhu siromašan, u tome siromaštvu pronalazi jakost za pomoć i služenje drugima. „Samo siromašan duhom krenut će se boriti protiv siromaštva drugih, prvo razboritim stavom prema vlastitim dobrima, njihovim dijeljenjem potrebitima a potom i promicanjem kulture solidarnog dijeljenja na svim razinama. Onaj tko nije zaista siromašan duhom, neće vidjeti njihovu ugroženost i neće pronaći motiva provoditi Božji projekt ozdravljenja čovječanstva.“⁷⁵

Naravno, uz duhovno siromaštvo usko je povezano i stvarno siromaštvo. Stvarno siromaštvo je ono što je i samu Majku Tereziju potaknulo najprije na samostalan rad s najsiromašnijim od siromaha. Kasnije se u njoj probudila želja za ustanovljenjem zajednice koja će neprestano skrbiti za odbačene i zaboravljene. Ne želeći relativizirati važnost hranjenja duše onih koji su osiromašeni u duhu, Majka i njezina Družba uvidjele su da je osobama koje žive u stvarnom siromaštvu potrebno donositi Krista u svakodnevnim i uobičajenim gestama ljubavi i poštovanja. Sama Družba Misionarki ljubavi može poslužiti kao primjer za dobrovoljno siromaštvo. Dobrovoljno siromaštvo je ono što Isus očekuje od svojih apostola u želji da ga slijede, da se svatko odrekne svojih materijalnih dobara. Kristov misionar odlazi u svijet besplatno naviještati evanđelje u nadi za većom plaćom u Kraljevstvu Nebeskom.⁷⁶

Ono što je bitno za svakoga kršćanina u želji da slijedi Krista, jest da služenje siromasima promatra kao izraz vlastite ljubavi prema Isusu. Kršćanin mora uvijek u svojoj svijesti imati to da svaka osoba koja se nalazi u potrebi predstavlja Krista te da ga kršćanin mora prepoznati u tim potrebama i njemu služiti. Stvarno siromaštvo uvijek je put koji vodi prema duhovnom siromaštvu.⁷⁷

Kada je Majka Terezija govorila o siromasima i njihovim potrebama, skoro uvijek se pozivala na 25. poglavlje u Matejevom evanđelju. U tome poglavlju Isus govori da sve ono što

⁷⁴ Usp. Siromasi, 1170.

⁷⁵ I. ČATIĆ, Siromasi i siromaštvo u Svetom pismu: fenomen i (ne)mogućnost njegova idealiziranja, u: *Bogoslovska smotra* 8(2014.)3, 534.

⁷⁶ Usp. Siromasi, 1171.

⁷⁷ Usp. *Isto*, 1172.

je učinjeno najmanjima od njegove braće i sestara njemu je učinjeno. Upravo se na ovome odlomku iz Matejeva evanđelja temelji djelovanje Majke i njezine Družbe, s potpunim uvjerenjem da se Krist nalazi u svakome siromahu kojemu ona pomaže. Majka Terezija je sama svjedočila kako je svaki njezin susret sa siromašnima zapravo susret s Isusom.⁷⁸ „Mi smo kontemplativke na djelu u samom srcu svijeta, prepoznajući, ljubeći i služeći siromaha, dvadeset i četiri sata na dan.“⁷⁹ Najbolji primjer djelovanja po Isusovom nalogu jest takozvano „Evanđelje na pet prstiju“. Majka Terezija je koristila pet prstiju kao stalni podsjetnik na djelovanje koje ona čini za Isusa. Na pet prstiju jedne ruke izgovarala je: „Vi- ste- ovo- meni- učinili.“⁸⁰

Sama Majka znala je reći da su njezini siromasi koji su neprihvaćeni, neželjeni te ostavljeni prava slika stanja njezine duše odnosno odraz njezinog duhovnog života. Ona se i sama osjećala neželjenom, neljubljenom i neprihvaćenom od Boga koji ju je slao u misiju pomaganja i ohrabrivanja nemoćnih. Upravo joj je ovaj osjećaj tame dao sposobnost da živi potpuno svoje poslanje, da se poistovjeti sa siromasima i bijednima. Iako se i sama borila protiv osjećaja napuštenosti u sebi i dalje je obavljala Božji posao na zemlji. Pružala je osobama ono što im je potrebno, bilo materijalno ili još važnije duhovno. Majka je spoznala da većina onih koji su ostavljeni, odbačeni i bolesni nemaju samo materijalne potrebe. Takvim je osoba potrebna ljubav i milosrđe.⁸¹ „Ljudi danas gladuju za ljubavlju, za ljubavlju prožetom razumijevanjem, koja je daleko veća i koja je jedini odgovor na usamljenost i veliko siromaštvo.“⁸²

Majka Terezija je svoje sestre uvijek ohrabivala u njihovom djelovanju, ali i ponavljala kako je najbolji način za razumjeti siromahe i sam postati siromah. „Isusa je Otac poslao siromasima i da bi mogao shvatiti siromahe, Isus je to siromaštvo morao iskusiti na Vlastitomu Tijelu i Duši. I mi moramo iskusiti siromaštvo ako želimo biti prave nositeljice Božje ljubavi. Da bismo mogle naviještati radosnu vijest siromasima, moramo znati biti siromašne.“⁸³

Tema koja je usko povezana uz siromaštvo jest služenje. Majka Terezija i njezina Družba Misionarki ljubavi pravi su pokazatelji istinskog kršćanskog služenje u ljubavi prema Kristu i čovjeku. Ono na što nas Majka potiče i danas preko riječi koje su ostale zapisane jest da ne čekamo prilike i budućnost kako bismo služili, već da to učinimo sada. Majka Terezija je

⁷⁸ Usp. B. KOLODIEJCHUK (ur.), *Majka Terezija – Gdje je ljubav, ondje je i Bog*, Split, 2010., 159.

⁷⁹ *Isto*, 160.

⁸⁰ Usp. *Isto*, 181.

⁸¹ Usp. B. KOLODIEJCHIK (ur.), *Majka Terezija – Dođi, budi moje svjetlo*, Split, 2008., 277-278.

⁸² *Isto*, 278.

⁸³ *Isto*, 279.

važnost služenja i žurnost u služenju opisala ovako: „Ljubav je za danas, programi su za budućnost. Mi smo za danas. Kada dođe sutra, vidjet ćemo što možemo učiniti. Netko je žedan vode danas, netko je gladan hrane danas. Sutra ih nećemo imati ako ih danas ne nahranimo. Zato se brinite o onome što možete učiniti danas.“⁸⁴ Ono što je Majka prepoznala kao veliko blago za rast čovjeka jest dijeljenje svega što posjedujemo. Svaka osoba posjeduje neku sposobnost koju druge osobe možda nemaju. Nadopunjavanjem jedni drugih daje se pravi primjer istinskog dijeljenja. Zajedničkim snagama možemo učiniti lijepe stvari za Boga i u njegovo ime.⁸⁵

3.2. Isus je moje Sve u Svemu

Temeljni pokretač života Majke Terezije i njezinog rada jest osoba Isusa Krista. Stoga sada želimo ukratko progovoriti o važnosti Isusa Krista u životu naše svetice, koliki je on značaj imao za njezino djelovanje, za izgradnju njezine duhovnosti i duhovnosti Misionarki ljubavi. Uz Isusa je neodvojiva tema uvijek ljubav. Ljubav koja je potaknula sv. Majku Tereziju da se brine za najsiromašnije od siromaha. Uz ljubav se usko veže i milosrđe koje je, po uzoru na Krista, Majka Terezija iskazivala najsiromašnjima od siromaha.

Temelj života Majke Terezije oduvijek je bila ljubav koju je osjećala prema Kristu. Ono što je Majka Terezija željela postići jest da bude „srce“ u Crkvi. Da se kroz nju i njezin rad osjeća ljubav, nježnost, toplina Božje ljubavi. Majka Terezija trudila se razumjeti, utješiti, izliječiti po uzoru na Isusovo Presveto Srce. Sažeto rečeno, sv. Majka Terezija, a s njome i njezine Sestre željele su se u potpunosti predati Isusu Kristu i biti njegova slika. Krist je kroz čitav život naše svetice ostao temelj njezine osobnosti i njezinog djelovanja. Kroz djela koja je činila i riječi koje je govorila, željela je da svijet upozna Krista. Družbu Misionarki ljubavi Majka je osnovala s pogledom uvijek usmjerenim prema Isusu Kristu i njegovom primjeru djelovanja iz ljubavi prema čovjeku. Svako djelo koje je učinjeno rukama Majke Terezije za one najsiromašnije od siromaha, svoj oslonac imalo je u ljubavi koju je ona osjećala prema Kristu. Iz tog je proizlazila i njezina želja za postizanjem svetosti. Ono što je Majci uvijek bilo pred očima jest da se svetim nitko ne rađa. Svaka krštena osoba pozvana je preko svojih svakodnevnih poslova, preko ljudi koji je okružuju postići svetost za koju ju je Bog stvorio. Taj poziv za svetošću Majka Terezija i Misionarske ljubavi osjetile su te su kroz svoja djela

⁸⁴ B. KOLODIJCHUK (ur.), *Majka Terezija – Poziv na milosrđe*, Split, 2016., 28.

⁸⁵ Usp. *Isto*, 29.

ispunjena milosrđem, ljubavlju, razumijevanjem željele postići svetost.⁸⁶ Pripadnost Isusu Kristu i njegovim siromasima Majka je izrazila u jednom razgovoru s novinarima prije dodjele Nobelove nagrade za mir u Oslu 1979. godine. „Po rođenju sam Albanica. Imam indijsko državljanstvo. Katolička sam redovnica. Po pozivu pripadam cijelome svijetu. Po srcu u cijelosti pripadam srcu Isusovu.“⁸⁷ Veliku važnost za našu sveticu imalo je istinsko svjedočenje vjere riječima i djelima. Ona je bila mišljenja da, premda Krist nije više tjelesno prisutan na ovome svijetu, naša je dužnost da on po nama još jednom prođe ovim svijetom, tj. da se utjelovi po našim životima. Prema Majci Tereziji Isus Krist i ljubav su neodvojivi. Sve što se učini siromasima, bolesnima, ožalošćenima iz ljubavi prema Kristu, pravi je put prema Kraljevstvu Božjem. Svjesna težine suživota s ljudima koji nas svakodnevno okružuju, Majka Terezija bi ponekad i sama lakše prepoznala Krista u siromašnim neznancima. No, Krista je važno uvijek tražiti. „Mi moramo pristajati uz Isusa, vezati se za nj, čvrsto ga držati i nipošto ga ne puštati. Mi moramo biti zaljubljeni u Isusa. Sjediniti se s njime tako da nas ništa, ama baš ništa, ne odijeli od njegove ljubavi. On pripada meni i ja njemu. To je veoma jednostavno! Moram prihvatiti sve što mi ponudi i uz smiješak mu darovati sve što traži. Lakše je vidjeti Isusa u gubavcima, nego nekoj našoj oholoj, nestrpljivoj i antipatičnoj sestri. Zaboravljamo da je Isus osobno prisutan iza tih lica. Moramo znati prepoznati Isusa bilo u siromasima, bilo u našim sestrama.“⁸⁸ Ono na što nas potiče Majka Terezija je da u svojoj svakodnevnicu oslušujemo Isusa preko ljudi s kojima živimo, koje susrećemo, preko poslova kojih obavljamo. Ponekada nam se čini da je lakše pomoći, poslušati, razgovarati s nekim strancem nego s osobama koje su stalno prisutne na našem životnome putu.

Činjenica da je Sin Božji postao čovjekom nikada nije prestajala nadahnjivati našu sveticu. Majka Terezija nastojala je razumjeti Kristov odnos prema ljudima, načine na koji je on postupao u različitim situacijama. U svakom trenutku Božje prisutnosti na zemlji Majka Terezija vidjela je veličinu njegovog djela za čovjeka. Već u tome što je Sin Božji rođen u štali i nastanio se u gradiću Nazaretu izazivalo je divljenje u našoj svetici. Majka Terezija je u tome prepoznala veliku poniznost i jednostavnost s Božje strane. Živeći u Nazaretu, obavljajući posao stolara i trideset godina provodeći u tihom poslušnosti prema Ocu. Za Majku Tereziju je to bio znak istinske poniznosti i predanja u služenju Očevoj volji. Za našu sveticu ništa u vezi Krista nije bilo komplicirano. Majka Terezija je u riječima iz Dj 10, 38 „prošao je zemljom čineći dobro“ prepoznala ono temeljno. Po tome primjeru ustanovljen je čitav apostolat Misionarki ljubavi. Misionarke ljubavi kao temelj imaju slijediti Kristov primjer, posebno

⁸⁶ Usp. L. DEPOLO, *Snaga kruha*, Zagreb, 1978., 33-34.

⁸⁷ T. BOSCO (ur.), *Majka Terezija – Misli*, Zagreb, 2002., 5.

⁸⁸ *Isto*, 40.

stavljajući naglasak na povlaštenu ljubav prema siromasima i milosrdnu ljubav prema grješnicima. Otajstvo Kristove Muke posebno je ostavilo utisak na Majku Tereziju i njezinu duhovnost. Posljednji Isusovi sati na križu u muci i agoniji utisnuli su se duboko u srce naše svetice. Najveći dokaz ljubavi prema čovjeku za nju bio je Kristov križ. Po uzoru na Isusovu muku i smrt na križu, Majka Terezija nastojala je podnositi svoje patnje i trpljenja. O ljepoti Kristove patnje Majka Terezija ovako je govorila: „Najljepša molitva je gledati raspetoga Isusa koji toliko trpi, koji je umro i uskrsnuo za naše spasenje. Gledam Ga, gleda me! Ljubim Ga, ljubi me! To je najsavršenija molitva, svijest i sigurnost da nas On gleda, prati, ljubi na svakom koraku, da nas poziva da Ga prepoznamo u bližnjemu, posebno u patnicima. Moći reći Njemu: O Isuse, kako je slatko služiti Tebi, trpjeti zajedno s Tobom!“⁸⁹ Za Majku Tereziju patnja je neizbježan dio svakog ljudskoga života. Zbog toga je i „tamu“ u srcu, koju je ponekad osjećala, a koju ćemo u nastavku rada spomenuti, prihvaćala kao supatništvo s Kristom.⁹⁰

Zapovijed koju nam je Isus ostavio „Ljubite jedni druge“ najsazetije nam donosi ono o čemu govore sva evanđelja. Ako ne ljubimo međusobno jedni druge kako nam je Krist rekao i na vlastitom primjeru pokazao, ne možemo ni Krista istinski ljubiti. Ovog naloga je Majka Terezija bila svjesna i željela ga je u svome životu ispuniti. Majka je bila vođena mišlju da duboka ljubav uvijek sebe poklanja i zbog toga ona nema mjeru. Misionarke ljubavi ukoliko su željele biti istinski apostoli Kristove ljubavi morale su gorjeti od ljubavi. Živjeti tu ljubav u susretu sa susestrama, nemoćnima, suradnicima, s čitavim svijetom.⁹¹ Ljubav koju pojedinac osjeća prema Isusu Kristu ne smije biti samo osobna stvar, ona se treba dijeliti s drugima. Potrebno je podijeliti ljubav i radost koju osjećamo zbog Kristove prisutnosti u svome životu s ljudima koje susrećemo. Na to nas potiče sv. Majka Terezija, za nju moramo biti nositelji Božje ljubavi. Kako bismo potaknuli i oživjeli ljubav prema Kristu u nama, potrebno je probuditi takav život prožet ljubavlju, molitvom i žrtvom.⁹² U mnogim situacijama, mjestima i među mnogima različitim ljudima sv. Majka Terezija svjedočila je svoju predanost Kristu. Uz čvrstu vjeru u Krista i njegovu providnost ona je stala u obranu svakoga čovjeka. Čovjeka koji je odbačen i otpisan od društva, čovjeka koji zbog siromaštva i bolesti ne može se skrbiti ni za sebe niti za svoju obitelj, nerođenog djeteta. Ono što je naša svetica uspjela je premostiti jaz koji se nalazio između bogatih i siromašnih. Sve ono što je ona govorila iz ljubavi prema Kristu i čovjeku potaknulo je da ju svi saslušaju. U svojim djelima ljubavi uspjela je pronaći i suradnike drugih religija i nacija. U svojoj želji za pomoći najsiromašnijih od siromaha Majka

⁸⁹ L. GJERGJI, *Glas šutnje*, Zagreb, 1990., 64.

⁹⁰ Usp. B. KOLODIEJCHUK (ur.), *Majka Terezija – Gdje je ljubav, ondje je i Bog*, 47.

⁹¹ Usp. I. ZIRDUM (ur.), *Majka Terezija – Misli za svaki dan*, Đakovo, 2008., 96-97.

⁹² Usp. M. ŠIMUNIĆ (ur.), *Blažena Majka Terezija – Misli, anegdote, molitve*, Split, 2004., 12-13.

Terezija nije se zaustavljala pred velikim političarima, državama, organizacijama, nego je odlučno progovorila svima. Kroz rad s ljudima različitih društvenih slojeva, svjetonazora i religija Majka Terezija shvatila je da je najteža bolest od svih biti neželjen od drugih. Zbog toga je iz ljubavi prema čovjeku i po Isusovom primjeru željela potaknuti svaku državu, svakog poglavara bilo koje vjerske zajednice da joj pomognu u zadatku da donese ljubav i suosjećanje onim neželjenima i odbačenima.⁹³ Za Majku su zato neodvojive ove dvije stvarnosti – ljubiti Boga i ljubiti čovjeka. Nemoguće je voljeti i živjeti u Božjoj prisutnosti ako se oglušimo na potrebe onih najslabijih. Isus je sam dao primjer zajedništva sa siromasima, bolesnima, carinicima, sa svima onima koji su od društva bili odbačeni i neshvaćeni. Svi su oni bili samo teret kako društva, tako i njihovih obitelji. Po onome što je Isus naučio Majku i njezine Misionarke željele su da nemoćni upoznaju milosrdnog Boga. Liječeći, tješeći, njegujući, hraneći Misionarke predstavljaju iskru Kristove ljubavi i njegovog milosrđa upućenu najsiromašnijima. Uz Isusa Krista, Blažena Djevica Marija je zauzimala veliko mjesto u srcu Majke Terezije. Po uzoru na Blaženu Djevicu Mariju koja je prisutnost Božjega Sina radosno podijelila sa svima, tako su i Majka Terezija i njezina Družba željele radosno donositi Boga ljudima. Jednako kao što je plod sjedinjenja Djevice Marije s Božjom voljom bila želja da Krista podijeli s drugima, tako je i Majka Terezija imala potrebu svoju ljubav prema Isusu Kristu podijeliti s drugima.⁹⁴ Ono što je Majka Terezija željela utisnuti u srca svima jest da se ljubav „općenito“ i ljubav prema Bogu ne mogu živjeti kao zasebne, sebične stvarnosti. U ljubavi je uvijek potrebno zajedništvo. Potrebne su dvije strane koje bi mogle primati i darivati ljubav. Tako je i u odnosu između Boga i sv. Majke Terezije postojala uzajamna ljubav, koja nam je vidljiva u djelima ljubavi prema onim najugroženijima. Tu ljubav koju je Majka Terezija gajila prema Kristu i siromasima nije zadržala samo za sebe. Na temelju te ljubavi kojom je Majka Terezija ljubila Krista i njegove siromahe, nastala je njezina Družba Misionarki ljubavi. Majka je rekla „Sve što činimo, činimo iz ljubavi, s ljubavlju, za ljubav, za Isusa.“⁹⁵ Čak i nakon smrti naše svetice, Isus Krist je i danas prisutan u životima najsiromašnijih od siromaha kroz njezine Misionarke ljubavi.

Pomoću svoje vjere u Boga, Majka Terezija napravila je velika djela. Uvijek je govorila kako joj je vjera bila glavni oslonac u svemu što je činila. Vjera Majke Terezije nije imala samo milostan učinak na nju, nego i na njezinu okolinu, a po tome i na cijeli svijet. Iz pouzdanja koje je imala u Krista činila je velika djela ljubavi i milosrđa. „Vjera je Božji dar. Bez nje nema života. Da dozriju plodovi, da samo Bogu pripadamo, da uspijemo, čitav naš rad mora

⁹³ Usp. R. KORNPORST, *Majka Terezija znak nade*, 49.

⁹⁴ Usp. L. DEPOLO, *Tako je govorila Majka Terezija „Bog te ljubi!“*, Zagreb, 1997., 41-42.

⁹⁵ L. GJERGJI, *Glas šutnje*, 63.

proizlaziti iz vjere. Ima premalo vjere jer ima previše sebičnosti i gramzljivosti. Prava vjera mora biti dobrotiva. Ljubav i vjera idu zajedno- one jedna drugu nadopunjavaju.“⁹⁶

Kristova ljubav i milosrđe su dvije isprepletene stvarnosti. Milosrđe predstavlja ljubav koja se daruje. Kršćanski Bog je milosrdni Bog, jer je poslao svoga Sina kako bi nas otkupio od naših grijeha. Kako bi se što bolje razumjelo značenje milosrđa u radu Majke Terezije i Družbe Misionarki ljubavi, iznijet će se definicija milosrđa i njezinog značenja u odnosu Boga i čovjeka. Hebrejski izraz *hesed* označava poštovanje, vezu koja sjedinjuje dva bića i uključuje vjernost. Milosrđe nije puki odjek nagonske dobrote koja se može i prevariti u svom predmetu i njegovoj naravi, već je svjesna, željena dobrota. Milosrđe je odaziv na nutarnju obvezu, vjernosti samom sebi. Hrvatski prijevod hebrejskog izraza *hesed* može značiti od pojma milosrđa, ljubavi, preko nježnosti, smilovanja, sućuti, blagosti, dobrote pa čak i milosti. Ipak nije u potpunosti nemoguće utvrditi pravo značenje milosrđa u biblijskom smislu. Kada se pojavi ljudska bijeda, Bog kroza svu tu bijedu očituje svoju nježnost. S druge strane, čovjek se mora pokazati milosrdnim prema bližnjemu, nasljedujući Stvoritelja koji mu je dao taj primjer.⁹⁷ I danas ovakav primjer Božjeg milosrđa koji želi pomoći čovjeku u nevolji obasipa svijet. Ovdje konkretno kroz našu Majku Tereziju. Majka Terezija je puna milosrđa, strahopoštovanja, nježnosti i strpljivosti izvršavala sve zadaće koje joj je Bog zadao. Iz osjećaja prave ljubavi prema Isusu Kristu, izrodilo se milosrđe i sućut prema onim najsiromašnijima. Rad Majke Terezije nosio je biljeg poštovanja pojedinca, njegove vrijednosti i njegovog dostojanstva. Ljude na rubu društva Majka i njezine Misionarke primale su s toplim milosrđem. U duhu poštivanja Krista u svakome čovjeku. Majka Terezija smatrala je da svatko zaslužuje dodir Božjeg milosrđa. U Kristovoj ponudi Judi da bude Božji prijatelj ona prepoznaje milosrđe. „Vidite kakvu je samilost osjećao Krist prema Judi, čovjeku koji je primio toliko mnogo ljubavi, a ipak izdao svoga vlastitog učitelja. Isus je čuvao svetu šutnju i nije ga izdao njegovim drugovima. Mogao je u javnosti govoriti o Judi i otkriti njegove tajne planove. Nije to učinio. Čak mu je pokazao samilost i ljubav. Umjesto da ga je osudio, nazvao ga je prijateljem. Da je Juda pogledao Isusu u oči kao Petar, danas bi bio Božji prijatelj. Isus je uvijek suosjećao i pozivao na samilost.“⁹⁸ Za Majku Tereziju svaki čovjek koji prima od Boga razne blagoslove, mora biti spreman darovati ih i podijeliti s drugima.⁹⁹ Milosrđe koje je Majka Terezija osjetila po događaju Kristovog križa, nastojala je prenijeti najprije na Misionarke ljubavi, na suradnike, osobe koje je susretala, a po tome i na čitav svijet.

⁹⁶ R. KORNPBST, *Majka Terezija znak nade*, 43.

⁹⁷ Usp. Milosrđe, u: X. LÉON-DUFOUR i dr. (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, 536-537.

⁹⁸ I. ZIRDUM (ur.), *Majka Terezija – Misli za svaki dan*, 74.

⁹⁹ Usp. R. KORNPBST, *Majka Terezija – znak nade*, 47.

3.3. Sve počinje molitvom

Posljednja tema je molitva. Molitva kao izvor snage kako za Majku Tereziju, tako i Misionarke ljubavi. Već je od malih nogu Majka Terezija bila upoznata sa snagom koju molitva daje. Obitelj Majke Terezije pripadala je Katoličkoj Crkvi te se u njoj njegovao crkveni i molitveni život. Iako nam se čini kao da su molitve Majke Terezije uvijek bivale uslišane, da je Božju prisutnost i ljubav uvijek osjećala, ipak iz svjedočanstava njoj bliskih ljudi saznajemo da to uvijek nije bilo tako. Često je u svojim spisima Majka spominjala kako u duhu prolazi kroz „tamu“. Majka Terezija je i uz takve trenutke duhovne kušnje svo svoje trpljenje predavala Bogu. U ovome dijelu rada govorit će se o toj duhovnoj „tami“ koju je Majka Terezija ponekad osjećala, ali i o vjeri u Boga i njegovu prisutnost čak i u tim trenucima kušnje.

Svoj duhovni život sv. Majka Terezija, ali i Misionarke ljubavi, gradile su na svetoj Euharistiji i molitvi. Kroz siromahe, Majka i Misionarke svakodnevno su prepoznavale Krista u odjeći siromaha, a Euharistijom su primale Krista. Majka Terezija oduvijek je osjećala potrebu za sjedinjenjem s Kristom. To sjedinjenje naša svetica nastojala je postići molitvom, Euharistijom, klanjanjem, sakramentom pokore, služenjem. Kroz njegovanje duhovnosti Majka Terezija i Misionarke ljubavi primale su snagu koja im je potrebna za svakodnevno služenje najsiromašnijim od siromaha. Iz tog razloga Misionarske ljubavi svoj radni dan počinju svetom Misom, pričješćivanjem, razmatranjem i završavaju ga klanjanjem pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.¹⁰⁰ Djelovanje i molitva nikada ne smiju biti odvojeni. Tako ni Euharistija i siromasi za Majku Tereziju i njezine sestre nikada ne mogu biti odvojene stvarnosti. „Euharistija i siromasi za nas nikad nisu odvojeni. Ili, ako želite, siromasi i euharistija nisu nikada odvojeni. Jutros je On utažio moju glad za Njim; sada ja idem utažiti njegovu glad za dušama i ljubavlju.“¹⁰¹ Majka je vjerovala da ne možeš biti pravi Kristov apostol ukoliko nisi ujedno i duša molitve. Kao pravi apostoli možemo djelovati samo ako dopustimo da Krist djeluje u nama i preko nas. Prema tome potrebno je težiti za svetošću jer samo onda Krist može u potpunosti živjeti u nama.¹⁰² Prema riječima Majke Terezije najbolji način na koji se svetost postiže je najprije molitvom. „Ljubite molitvu, osjetite često tijekom dana potrebu za molitvom i trudite se oko molitve. Molitva čini srce prostranim dok ono ne postane sposobno primiti Boga koji vam se daruje. Molite i tražite pa će vaše srce narasti dovoljno veliko da ga primi i da ga

¹⁰⁰ Usp. R. KORNPROBST, *Majka Terezija znak nade*, 45.

¹⁰¹ T. BOSCO (ur.), *Majka Terezija – Misli*, 31-32.

¹⁰² Usp. M. MUGGERIDGE, *Majka Terezija*, Zagreb, 1975., 55.

zadrži kao svoju svojinu.“¹⁰³ Ono čega je Majka Terezija bila svjesna jest da je u svim životnim prilikama jako bitno pred očima imati Isusa Krista. Potreban je pravi unutarnji, duševni život kako bi se u izvanjskom životu moglo trpjeti i podnositi patnje. U siromašnim četvrtima Calcutte Majka Terezija prepoznala je Krista i njegovo Kraljevstvo. Naša se svetica trudila da svi ljudi prepoznaju u njoj Kristovu suradnicu u tom naizgled siromašnome Kristovom Kraljevstvu. Duhovni život svojih Misionarki ljubavi i svoj vlastiti, Majka Terezija opisala je kao življenje ovisno o Bogu, a plod takvog duhovnog života je rad sa siromasima. Rad sa najsiromašnijim od siromaha za sv. Majku Tereziju i njezine sestre je njihova udjelotvorena molitva. One u djelima ljubavi prema siromasima iskazuju svoju ljubav prema Kristu.¹⁰⁴ Sve zadatke koje je Majka Terezija morala obavljati u sklopu radnog dana činila je u Božjoj prisutnosti. No, iako je bila svjesna Božje prisutnosti u svakom trenutku, govorila je da je potrebno tijekom dana pronaći trenutak tišine za Boga. U toj tišini možemo čuti ono što nam Bog želi reći. „U tišini našega srca Bog govori o svojoj ljubavi; u tišini našega srca mi dopuštamo Isusu da nas ljubi.“¹⁰⁵ Majka Terezija bila je mišljenja da što više primimo milosti u trenucima tišine, to više možemo dati u svome aktivnom životu. Zato je uvijek poticala svoje Misionarke da provode slobodne trenutke u tišini s Bogom. U trenucima šutnje Bog govori nama i po nama. Sve ono što govorimo i činimo mimo Kristovog svjetla koje nas obasjava u trenucima molitve, povećava tamu ovoga svijeta.¹⁰⁶

U duhovnosti Majke Terezije molitva je predstavljala čovjekov odgovor na Božju čežnju izraženu u Isusovom vapaju na križu „Žedan sam!“¹⁰⁷ Majka Terezija oduvijek je u onima koji su imali najveću potrebu za pomoći, utjehom i ljubavi prepoznavala Krista. Njezina molitva i njezina djela stopili su se u jednu duhovnost. Gdje Isus vapi za pomoću kroz bolesne, siromašne, odbačene, tu Misionarke ljubavi pronalaze put ka Kraljevstvu Božjem. Ono na što je posebno pazila i što je zahtijevala Majka Terezija u novonastalim kućama Misionarki ljubavi, je da u njima uvijek bude prisutan Presveti Oltarski Sakrament. Majka Terezija je svakoj novoosnovanoj kući Misionarki tražila pravo mjesto za svetohranište. Ona je samostalno zabijala čavao u zid na kojem bi se postavilo raspelo i svojim rukama izrezivala slova za natpis „I THIRST“ (Žedan sam). Ono čega je naša svetica bila svjesna i što je nastojala prenijeti i svojim susestrama jest da svaki pojedinac ima mogućnost utažiti žeđ Božjeg Sina. I to kroz tišinu i boravak s njime u njegovoj prisutnosti.¹⁰⁸ Ukoliko je osoba željela postati Misionarkom

¹⁰³ M. MUGGERIDGE, *Majka Terezija*, 56.

¹⁰⁴ Usp. L. DEPOLO, *Tako je govorila Majka Terezija: „Bog te ljubi!“*, 29-30.

¹⁰⁵ B. KOLODIEJCHUK (ur.), *Majka Terezija – Isus je moje sve u svemu*, Split, 2010., 26.

¹⁰⁶ Usp. M. MUGGERIDGE, *Majka Terezija*, 56.

¹⁰⁷ L. MAASBURG, *Majka Terezija – osobni portret*, 102.

¹⁰⁸ Usp. *Isto*, 102-103.

Ljubavi samo vrijeme koje se provede u svetoj misi je prekratko i premalo za izgradnju čvrste vjere. Zbog toga je potrebna stalna molitva, meditacija, klanjanje i primanje Isusa u euharistiji kako bi se nastavilo neprestano traženje za Kristovom prisutnošću.¹⁰⁹ Već sam Kristov križ i sva patnja koju je on podnio radi nas, za Majku Tereziju bili su dovoljan dar. Ali uz taj događaj pun ljubavi i milosrđa, Bog je velikodušno ustanovio i Euharistiju. Neizmjerena ljubav Boga prema svome stvorenju Majci Tereziji iskazana je u Euharistiji. Krist je povezo svoju muku i smrt sa svetohraništem, svoje sveto Tijelo s Euharistijom. Spoznaja da je Kristova žrtva uvijek prisutna među ljudima kroz Euharistiju, za Majku Tereziju je bilo predivno otajstvo.¹¹⁰

Majka Terezija je ljubav i privrženost gajila ne samo prema Kristu, nego i prema Blaženoj Djevici Mariji. U Djevici Mariji Majka Terezija prepoznala je veliku ljubav i želju za darivanjem sebe u službi Bogu. Za Majku Tereziju prva je Euharistija bila predaja Sina Božjega u krilo Djevice Marije. Djevica Marija bi po tome bila prvi oltar i jedina koja je mogla zaista reći „Ovo je tijelo moje“.¹¹¹ Potpuno predanje Djevice Marije Bogu bio je savršen primjer sv. Majci Tereziji kako svakodnevno u strpljivosti predavati svoj život i poteškoće Bogu. Pobožnost prema Majci Božjoj, Majka Terezija njegovala je i prenijela ju je na svoje Misionarke ljubavi. Veličinu Blažene Djevice Marije opisala je ovako: „Ona je najljepša jer ona, od svih stvorenja, najsavršenije odražava Boga“. Ona je stvorenje, a ipak najsljednija Stvoritelju. Od svih ljudskih bića Marija najviše nalikuje Bogu. Marija je Kraljica neba i zemlje, posrednica svih milosti. Sve milosti koje ste primile, primete ili ćete primiti dolaze samo po Mariji. Mislim da ni jedna od vas nije shvatila najljepši dio poslanja naše družbe. Družba je posvećena Prečistomu Srcu Marijinu, Uzroku naše radosti i Kraljici svijeta“¹¹²

Kao što smo već u uvodu spomenuli, duhovno stanje Majke Terezije nije uvijek bilo idilično. Majka Terezija je u pismima koje je razmjenjivala s nadbiskupu Perieru priznala kako je postojala velika bol u njezinoj duši od samog početka njezinog poslanja sa siromašnima. Pojam „tame“ s kojim se ovdje susrećemo za našu sveticu značio je duboko nutarnje trpljenje, izostanak osjetne utjehe, duhovnu suhoću, osjećaj da je Bog daleko od nje i njezinog života. Bez obzira na „tamu“ koju je Majka Terezija nosila u srcu i dalje je osjećala veliku potrebu za Božjom prisutnošću u svome životu. O fenomenu nutarnje „tame“ možemo čitati u djelima različitih katoličkih svetaca i mistika. Jedan od primjera je sv. Ivan od Križa koji se služio pojmom „tamna noć“ kako bi opisao bolno pročišćenje koje osoba prolazi kako bi se mogla

¹⁰⁹ Usp. L. GJERGJI, *Majka ljubavi*, 31.

¹¹⁰ Usp. B. KOLODIEJCHUK (ur.), *Majka Terezija – Gdje je ljubav, ondje je i Bog*, 65.

¹¹¹ Usp. M. ŠIMUNIĆ (ur.), *Blažena Majka Terezija – Misli, anegdote, molitve*, 16-17.

¹¹² HRVATSKA KATOLIČKA MREŽA, *S Marijom do Isusa – načelo kojim se u svakodnevnom poslanju vodila sv. Majka Terezija*, dostupno na: <https://hkm.hr/duhovnost/s-marijom-do-isusa-nacelo-kojim-se-u-svakodnevnom-poslanju-vodila-sv-majka-terezija/> (25.9.2021.)

sjediniti s Bogom. „Tamna noć“ odvija se u dvije faze. Prva faza podrazumijeva „noć osjetila“ u kojoj se osoba oslobađa od navezanosti na osjetilnu ugodu i upućuje na kontemplaciju. U drugoj fazi, koja se naziva „noć duha“, osoba se nalazi u stanju duhovne suhoće u kojoj se u potpunosti čisti od svojih nesavršenosti. U trenucima „tame“ i čišćenja u velikoj kušnji nalazi se krjeposti vjere, ufanja i ljubavi. Nakon bolnog pročišćenja, osoba se sjedinjuje s Kristom i prestaje biti navezana na sve materijalne stvari. Ovakvo mistično iskustvo koje su prošli mnogi sveci, prošla je i naša Majka Terezija. Naša svetica prolazila je kroz teške kušnje u svojoj duši. Kroz patnju i „tamu“ koju je osjećala, Majka Terezija uspjela je Bogu biti još bliže.¹¹³ Poruka koju možemo iščitati iz ovdje navedenog primjera Majke Terezije je da Bog nikada nije daleko od onih koji ga ljube. Iako je naša svetica ponekad imala osjećaj da je napuštena od Boga, svoje povjerenje je polagala u njegovu ljubav i dobrotu. On ljubi svako svoje biće pa tako i nju samu.

¹¹³ Usp. B. KOLODIEJCHUK, *Majka Terezija – Dođi, budi moje svjetlo*, 45-46.

ZAKLJUČAK

Danas živimo u svijetu u kojem se gledaju samo vlastiti interesi i ugled. Važno je pronaći ljude i primjere koji će nas nadahnuti da pomičemo granice egoističnog društva. Savršen primjer ljubavi i sućuti prema čovjeku naša je svetica Majka Terezija. Ljubavlju s kojom je Majka Terezija ljubila Boga i njegova stvorenja ostavila je duboki trag na cijelome svijetu. Ova naizgled malena žena činila je, u svojoj vjeri i pouzdanju u Boga, neizmjerena djela ljubavi. Zajedno sa svojim Misionarkama ljubavi, Majka Terezija je kročila u kvartove Indije koji su odavno bili lišeni ljubavi, brige i pomoći zajednice prema nemoćnom čovjeku. S jednog kontinenta na drugi, Majka Terezija je, malo po malo, sijala svoju ljubav po čitavom svijetu. Uspijevala je u gladnome, žednome, bolesnome i nevoljenom prepoznati Kristovo iznemoglo lice. Svojim je rukama Majka Terezija svakodnevno povijala i liječila, kako tjelesne rane svojih siromaha, tako i njihova izranjena srca. Po Kristu, za Krista i s Kristom ova je svetica cijeloga života darovala sve što je posjedovala Bogu i njegovim siromasima.

Često se može čuti da za sreću nije potrebno mnogo. Unatoč tome, u životu nastojimo više dobiti, više postići, više zaraditi. Majka Terezija činila je upravo suprotno – ona je nastojala više pružiti, darovati, ljubiti najprije Boga, a onda i čovjeka. U šaćici riže Majka Terezija vidjela je priliku da osnaži čovjeka za život pred njim. Poučavajući djecu abecedu vidjela je mogućnost školovanja, u pouci o higijeni vidjela je mogućnost stjecanja prijateljstva. Kroz male, svakodnevne, jednostavne stvari Majka Terezija naučila nas je da možemo učiniti velike stvari za pojedinca, društvo i Boga. Naslov koji smo odabrali za naš rad „Kao olovka u ruci Boga koja piše ljubavno pismo svijetu“ riječi su same Majke Terezije. Ona je sebe smatrala olovkom kojom Bog piše o svojoj velikoj ljubavi prema stvorenju u svijetu. Svojim radom nastojala je propovijedati svijetu o ljubavi milosrdnog Oca koji je želio spasiti svoju djecu poslavši svoga Sina u smrt da otkupi njihove grijehе.

Razmatrajući život Majke Terezije naučili smo da svaka osoba može biti u službi Boga. Bila ona mala ili velika, siromašna ili bogata. Ono što je potrebno za tu službu je ustrajna molitva koja krijepi dušu, osmijeh s kojim započinje ljubav, poštovanje, sućut i ljubav prema čovjeku kroz kojega ljubimo Boga. Te jednostavne, a velike stvari potrebne su da se svijet ponovno ugrije Kristovom ljubavlju.

BIBLIOGRAFIJA

Crkveni dokumenti

DRUGI VATIKANSKI SABOR, Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve *Ad Gentes*, u: *Dokumenti*, Zagreb, 1986.

IVAN PAVAO II., Enciklika – o trajnoj vrijednosti misijske naredbe *Redemptoris missio*, (7. prosinca 1990.), Zagreb, 1990.

FRANJO, Enciklika – o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu *Evangelii Gaudium* / Radost evanđelja, (24. studenog 2013.), Zagreb, 2013.

Rječnici

LÉON-DUFOUR X. i dr. (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, 1993.

Djela

ALLEGRI R., *Razgovor s Majkom Terezijom: osobni portret svete, njezina misija i velika ljubav prema Bogu*, Koprivnica, 2014.

BOSCO T. (ur.), *Majka Terezija – Misli*, Zagreb, 2002.

DEPOLO L., *Tako je govorila Majka Terezija „Bog te ljubi!“*, Zagreb, 1997.

DEPOLO L., *Snaga kruha*, Zagreb, 1978.

DOIG D., *Mutter Teresa – Ihr Leben und Werk in Bildern*, Freiburg, 1979.

GRAY C., *Ljudi koji su pomogli svijet. Majka Tereza*, Zagreb, 1993.

GRAY C., *Majka Tereza: redovnica koja je svojim "poslanstvom ljubavi" pomogla milijunima siromašnih i bolesnih*, Zagreb, 1993.

GUSIĆ J., *Majke odbačenih. Djelovanje Majke Terezije iz Kalkute i njezine družbe Misionarki ljubavi*, Zagreb, 1976.

GJERGJI L., *Majka Terezija, lik i djelo, od djevojčice do nobelovke*, Zagreb, 1982.

GJERGJI L., *Glas šutnje*, Zagreb, 1990.

- GJERGJI L., *Majka ljubavi. Kanonizacija 4. rujna 2016.*, Zagreb, 2017.
- KORNPORBST R., *Majka Terezija znak nade*, Đakovo, 1986.
- KOLODIEJCHUK B. (ur.), *Majka Terezija – Gdje je ljubav, ondje je i Bog*, Split, 2010.
- KOLODIEJCHIK B. (ur.), *Majka Terezija – Dođi, budi moje svjetlo*, Split, 2008.
- KOLODIEJCHUK B. (ur.), *Majka Terezija – Poziv na milosrđe*, Split, 2016.
- KOLODIEJCHUK B. (ur.), *Majka Terezija – Isus je moje sve u svemu*, Split, 2010.
- MAASBURG L., *Majka Terezija: osobni portret*, Split, 2012.
- MUGGERIDGE M., *Majka Terezija*, Zagreb, 1975.
- SERROU R., *Mutter Teresa – Eine Bildbiographie*, Herder Freiburg, Basel – Wien, 1980.
- ŠIMUNIĆ M. (ur.), *Blažena Majka Terezija – Misli, anegdote, molitve*, Split, 2004.
- ZIRDUM I. (ur.), *Majka Terezija – Misli za svaki dan*, Đakovo, 2008.

Članci

- ČATIĆ I., Siromasi i siromaštvo u Svetom pismu: fenomen i (ne)mogućnost njegova idealiziranja, u: *Bogoslovska smotra* 8(2014.)3.
- RAGUŽ I., O siromasima – teološko promišljanje, u: *Diacovensia* 22(2014.)4.

Web materijal

Beatifikacija, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6463> (13.3.2021.)

HRVATSKA KATOLIČKA MREŽA, *S Marijom do Isusa - načelo kojim se u svakodnevnom poslanju vodila sv. Majka Terezija*, <https://hkm.hr/duhovnost/s-marijom-do-isusa-nacelo-kojim-se-u-svakodnevnom-poslanju-vodila-sv-majka-terezija/> (25.9.2021.)

Kanonizacija, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=30221> (13.3.2021.)

KETTLER S, Mother Teresa: The miracles that made her a Saint. Dostupno na:
<https://www.biography.com/news/mother-teresa-miracles-saint> (12.3.2021.)

Hinduizam, u: *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=25577> (18.5.2021.)

MOTHER TERESA OF CALCUTTA CENTER, *Missionaries of Charity – Brothers*,
<https://www.motherteresa.org/missionaries-of-charity-brothers.html> (8.9.2021.)

WORLD HARITAGE ENCYCLOPEDIA, *Mother Teresa*, dostupno na:
http://www.self.gutenberg.org/articles/mother_teresa (9.3.2021.)